

BUTLLETÍ OFICIAL DEL PARLAMENT DE CATALUNYA

XII legislatura · sisè període · número 678 · dilluns 14 de setembre de 2020

TAULA DE CONTINGUT

1. Tramitacions closes amb text aprovat o closes en la formulació

1.10. Acords i resolucions

Resolució 897/XII del Parlament de Catalunya, per la qual s'aproven les conclusions dels treballs de la Comissió d'Investigació sobre els Atemptats del 17 i el 18 d'Agost de 2017

261-00002/12

Adopció

3

Aquesta publicació és impresa en paper ecològic (definició europea ECF), en compliment del que estableix la Resolució 124/III del Parlament, sobre la utilització del paper reciclat en el Parlament i en els departaments de la Generalitat, adoptada el 30 d'abril de 1990.

Els documents publicats en el *Butlletí Oficial del Parlament de Catalunya* (BOPC) són una reproducció fidel dels documents originals presentats al Registre General del Parlament.

La numeració del BOPC no està necessàriament vinculada a una sola data.

Imprès al Parlament

ISSN: 0213-7798

DL: B-20.066-1980

www.parlament.cat

1. Tramitacions closes amb text aprovat o closes en la formulació

1.10. Acords i resolucions

Resolució 897/XII del Parlament de Catalunya, per la qual s'aproven les conclusions dels treballs de la Comissió d'Investigació sobre els Atemptats del 17 i el 18 d'Agost de 2017

261-00002/12

ADOPCIÓ

Ple del Parlament, sessió 58, 22.07.2020, DSPC-P 104

El Ple del Parlament, en la sessió tinguda el dia 21 de juliol de 2020, ha conegut el Dictamen de la Comissió d'Investigació sobre els Atemptats del 17 i el 18 d'Agost de 2017, i ha debatut les conclusions presentades per la dita comissió.

Finalment, d'acord amb l'article 67.6 del Reglament, ha adoptat la següent

Resolució

Índex

- I. Solidaritat amb les víctimes dels atemptats
- II. Creació i funcionament de la Comissió d'Investigació
- III. El context abans dels atemptats
- IV. La gestió durant els atemptats
- V. La gestió després dels atemptats
- VI. Les traves a la investigació dels atemptats
- VII. El fenomen de la radicalització
- VIII La resposta als atemptats
- IX. L'acció de govern duta a terme després dels atemptats
- X. La necessitat d'una transformació social per a afrontar els processos de radicalització violenta
- XI. Recomanacions i propostes de millora
 - XI.1. Recomanacions en matèria de prevenció dels extremismes violents
 - XI.1.1. La defensa dels valors democràtics i de la convivència intercultural com a fre dels processos de radicalització violenta
 - XI.1.2. La incidència del fanatisme religiós en els processos de radicalització violenta
 - XI.1.3. El disseny de les polítiques de prevenció dels processos de radicalització violenta
 - XI.2. Recomanacions en matèria de política educativa
 - XI.3. Recomanacions en matèria de polítiques de seguretat pública
 - XI.4. Recomanacions en matèria de gestió de les emergències
 - XI.5. Recomanacions en matèria de comunicació
 - XI.6. Recomanacions en matèria d'atenció a les víctimes
 - XI.7. Recomanacions en matèria d'acció política i d'iniciativa legislativa

I. Solidaritat amb les víctimes dels atemptats

1

Els dies 17 i 18 d'agost de 2017, Catalunya va patir dos tràgics atemptats terroristes, a les localitats de Barcelona i Cambrils, que van causar 16 víctimes mortals i 155 ferits de diferent gravetat. Aquest elevat nombre de víctimes, de trenta-quatre nacionalitats diferents, en fa un dels atemptats més cruents que hi ha hagut a Catalunya.

El Parlament de Catalunya expressa la seva solidaritat amb les víctimes dels atemptats i amb llurs familiars i amics, reitera l'agraïment per l'excel·lent tasca duta a terme pels cossos policials i els serveis d'emergències i agraeix la col·laboració de totes les persones que, en qualitat de testimonis o d'experts, han participat en les successives sessions de la Comissió d'Investigació.

El Parlament de Catalunya reconeix a totes aquestes persones i a llurs familiars la consideració de víctimes del terrorisme, i mostra el seu més sentit condol i la seva solidaritat a llurs famílies i amics.

II. Creació i funcionament de la Comissió d'Investigació

2

L'article 59.6 de l'Estatut d'autonomia de Catalunya estableix la possibilitat que el Parlament de Catalunya creï comissions d'investigació sobre qualsevol assumpte de rellevància pública que sigui d'interès de la Generalitat. L'article 67.1 del Reglament del Parlament de Catalunya desplega aquesta disposició estatutària i materialitza aquesta possibilitat amb relació a qualsevol assumpte d'interès públic que sigui competència de la Generalitat.

Atesa la gravetat dels fets, i sens perjudici de la via judicial endegada per l'Audiència Nacional, tribunal competent en matèria terrorista a Espanya, el Parlament de Catalunya, reunit en sessió plenària el 5 d'abril de 2018, va aprovar la creació de la Comissió d'Investigació sobre els Atemptats del 17 i el 18 d'Agost de 2017 (CIAA), amb el doble objectiu de contribuir a escatir en la mesura possible els fets esdevinguts i d'identificar i proposar mesures que contribueixin a millorar tant la prevenció com la gestió, en cas de produir-se nous atemptats, aspectes que cal tenir molt en compte, atesa la persistència de l'amenaça terrorista, tant a Catalunya com en l'entorn estatal i europeu.

Avançar en el terreny de la prevenció i de la gestió d'episodis com el viscut és responsabilitat de les institucions i del conjunt de la societat, però també constitueix el millor homenatge que es pot fer a les víctimes d'aquell dramàtic episodi.

3

La investigació dels atemptats del 17 i el 18 d'agost de 2017 a Barcelona i Cambrils ha estat un nou exemple de l'opacitat que envolta sovint els temes relatius als cossos policials de l'Estat espanyol. Que no es volgués crear una comissió d'investigació al Congrés dels Diputats espanyol pels vots contraris del PP, el PSOE i Ciutadans és un símptoma que hi ha qüestions que no es volen sotmetre a l'escrutini de les mirades crítiques.

Així, tot i que els ajuntaments de Barcelona i Cambrils i els familiars de les víctimes també ho van demanar, la investigació al Congrés no ha estat possible. El Parlament de Catalunya ha volgut cobrir aquest buit, bo i sabent que alguns dels compareixents, amb altes responsabilitats polítiques i policials, rebutjarien de participar-hi.

Han estat fins a divuit responsables polítics i alts càrrecs dels cossos i forces de seguretat i intel·ligència de l'Estat espanyol els que han rebutjat de col·laborar en la investigació argumentant que no hi ha cap obligació jurídica respecte a això. Alguns dels testimonis que han refusat col·laborar amb la investigació del Parlament de Catalunya ho han fet emparant-se en l'informe del Consell d'Estat, en què no només es considerava que els ministres i els càrrecs de l'Administració general de l'Estat no estan obligats a comparèixer en una comissió d'investigació del Parlament de Catalunya, sinó que ni tan sols tenen el deure d'atendre'n les sol·licituds d'informació. En llurs escrits a la Comissió d'Investigació, alguns d'aquests càrrecs i autoritats han mostrat fins i tot un clar menyspreu al Parlament de Catalunya i a l'objecte de la investigació.

Les incompareixences i la negativa a col·laborar van dur la Mesa de la Comissió d'Investigació a sol·licitar a la Mesa del Parlament de Catalunya que en donés compte a la Fiscalia, pel fet que aquestes incompareixences poden ésser constitutives d'un il·lícit penal (en concret, el que estableix l'art. 502.1 del Codi penal), per la qual cosa, en execució del que estableix el Reglament del Parlament (art. 68.3), calia posar els fets en coneixement del ministeri fiscal.

La relació de les persones que exercien responsabilitats en organismes de l'Estat espanyol que s'ha convidat a col·laborar en la investigació i que han rebutjat de participar-hi en qualitat de testimonis és la següent:

- Soraya Sáez de Santamaría Antón, exvicepresidenta del Govern d'Espanya.
- Juan Ignacio Zoido Álvarez, exministre de l'Interior del Govern d'Espanya.
- Alfonso Dastis Quecedo, exministre d'Exteriors del Govern d'Espanya.
- José Manuel García-Margallo y Marfil, exministre d'Exteriors del Govern d'Espanya.
- Josep Enric Millo i Rocher, exdelegat del Govern d'Espanya a Catalunya.
- Ángel Gozalo Martín, cap de la Guàrdia Civil a Catalunya.
- Diego Pérez de los Cobos Orihuel, representant del Ministeri d'Interior espanyol a la Junta de Seguretat de Catalunya.
- Félix Sanz Roldán, director del Centre Nacional d'Intelligència.
- Germán López Iglesias, director general del Cos Nacional de Policia.
- José Luís Olivera Serrano, director del Centre d'Intelligència contra el Terrorisme i el Crim Organitzat (CITCO).
- Sebastián Trapote Gutiérrez, cap superior del Cos Nacional de Policia a Catalunya.
- Fernando Santafé Soler, cap del Comandament d'Informació, Investigació i Ciberdelinqüència de la Guàrdia Civil.
- José Manuel Holgado Merino, director general de la Guàrdia Civil.
- Juan Carlos Ortiz Argüelles, cap de la Prefectura Central d'Informació, Investigació i Ciberdelinqüència de la Policia Nacional.
- Manuel Navarrete Paniagua, director del Centre Europeu contra el Terrorisme d'Europol.
- Paz Esteban López, directora en funcions del Centre Nacional d'Intelligència.
- José Luis Navarro Merino, cap de l'Àrea Estratègica i Prospectiva de la Policia Nacional.
- Teresa Cunillera Mestres, delegada del Govern de l'Estat a Catalunya.

Pel que fa a les autoritats i els alts càrrecs d'àmbit català, han col·laborat amb caràcter secret i reservat en les sessions de la Comissió els compareixents següents:

Sessió 12 (9 d'abril de 2019):

- Pere Soler i Campins, exdirector general de Policia.
- Joan Delort i Menal, director general de Protecció Civil.
- Cèsar Puig i Cañas, ex-secretari general del Departament d'Interior.

Sessió 13 (14 de maig de 2019):

- Ferran López Navarro, cap del Cos de Mossos d'Esquadra.
- Manuel Castellví del Peral, comissari del Cos de Mossos d'Esquadra, excap de la Comissaria General d'Informació.

Sessió 14 (14 de maig de 2019):

- Rafel Comes Marrase, cap de la Comissaria General d'Investigació Criminal del Cos de Mossos d'Esquadra.
- Eduard Sallent Peña, cap de la Comissaria General d'Informació del Cos de Mossos d'Esquadra.
- Josep Maria Estela Ribes, comissari en cap de la Regió Policial de les Terres de l'Ebre del Cos de Mossos d'Esquadra.
- Joan Carles Molinero i Juncà, comissari superior de coordinació central del Cos de Mossos d'Esquadra en el moment dels atemptats.

Sessió 15 (11 de juny de 2019):

- Josep Lluís Traperó Álvarez, excap del Cos de Mossos d'Esquadra,

- Lluís Paradell Fernández, inspector del Cos de Mossos d'Esquadra, cap de l'Àrea Central d'Anàlisi de la Comissaria General d'Informació.
- Joan Portals Peralta, comissari en cap de la Regió Policial Metropolitana de Barcelona del Cos de Mossos d'Esquadra.
- Patricia Plaja Pérez, cap de Comunicació del Cos de Mossos d'Esquadra durant els atemptats.

Sessió 17 (25 de juny de 2019):

- Josep Muñoz, cap de la Policia Local de Cambrils.
- Evelio Vázquez i Sánchez, intendent major de la Guàrdia Urbana de Barcelona.
- Amadeu Recasens i Brunet, comissionat de Seguretat i Prevenció de l'Ajuntament de Barcelona.

Sessió 22 (17 de setembre de 2019):

- Oriol Pellisa Salvadó, cap de l'Àrea d'Operacions de la Regió d'Emergències Tarragona.
- Ricard Expósito Miró, cap de la Regió d'Emergències de les Terres de l'Ebre.
- Jaume Segarra Barrios, cap dels TEDAX del Cos de Mossos d'Esquadra en l'explosió d'Alcanar.
- Rocío Rubio Mojarro, cap de la policia científica del Cos de Mossos d'Esquadra en l'explosió d'Alcanar.

4

El Parlament de Catalunya, amb relació a les compareixences davant la Comissió d'Investigació, formula les consideracions següents:

a) En el procés de constitució de la Comissió es va veure molt clar que el testimoni tècnic dels cossos de seguretat amb competències al territori de Catalunya era molt important per a entendre l'evolució dels atemptats de Barcelona i Cambrils, i també el de llurs caps operatius i polítics.

La proposta de compareixences incloïa membres del Cos de Mossos d'Esquadra, de la Guàrdia Urbana de Barcelona i de la Policia Local de Cambrils, del Cos Nacional de Policia, de la Guàrdia Civil i del Centre Nacional d'Intelligència i els càrrecs polítics responsables de les competències en matèria de seguretat i intelligència del Govern de Catalunya i del Govern de l'Estat.

Els testimonis de tots aquests actors de la seguretat pública havien d'ésser fonamentals per a aclarir els fets i definir una proposta que permetés superar les mancances del model vigent, però la Comissió va rebre amb sorpresa la incompareixença dels membres dels cossos de seguretat de l'Estat espanyol, de llurs caps operatius i de tots els càrrecs polítics convocats, amb una sola excepció, la de l'exsecretari d'estat de Seguretat del Govern espanyol, José Antonio Nieto, a qui cal agrair l'acte de responsabilitat política que va representar la seva compareixença.

b) Aquestes incompareixences no solament han deixat massa incògnites sobre aspectes fonamentals de la investigació, sinó que fins i tot les han alimentades. Algunes d'aquestes incògnites són realment pertorbadores i s'han vist refermades pel testimoni d'alguns compareixents:

- Quin era el vincle de l'imam Abdelbaki es-Satty amb el CNI?
- Per què el Cos Nacional de Policia va visitar fins a tres vegades l'oratori de Ripoll abans dels atacs?
- Per què els responsables de l'oratori de Ripoll mai no van rebre resposta del Cos Nacional de Policia a la sol·licitud d'informació que van trametre sobre el llavors candidat a imam?

c) La Comissió ha sabut que tots els cossos de seguretat gestionen habitualment informacions relatives a amenaces vinculades amb l'extremisme violent i que en la majoria de casos el resultat de la investigació conclou que no tenen veracitat. Tanmateix, obrir dubtes sobre assumptes tan sensibles no encaixa amb el concepte de

servei públic associat a la gestió política, i aquestes qüestions, ara per ara, no troben resposta en les informacions que ha aconseguit recopilar la Comissió. És responsabilitat del Govern de Catalunya continuar treballant per a obtenir aquestes respostes.

III. El context abans dels atemptats

5

El Parlament de Catalunya, amb relació a l'evolució històrica del terrorisme basat en una suposada «guerra santa», constata que durant dècades, sobretot en els anys setanta i vuitanta, les organitzacions terroristes vinculades a l'Orient Mitjà que actuaven als països occidentals ho feien seguint pautes i estructures similars a altres organitzacions terroristes de caire radical i revolucionari, sense referències explícites a la religió. La motivació que tenien els terroristes radicals que les integraven tenien molt poc o gens a veure amb cap tipus de referència religiosa. Els integrants eren reclutats i ensinistrats per organitzacions radicals de motivació aparentment política i predominantment laica. Probablement el punt d'inflexió es pot situar en l'aparició d'organitzacions terroristes que van participar activament en la guerra d'Afganistan contra la Unió de Repúbliques Socialistes Soviètiques durant la dècada dels vuitanta i que, un cop acabada aquesta guerra, van col·laborar amb els talibans i van començar un procés d'internacionalització que va fer servir la crida a una suposada «guerra santa» per reclutar «fidels» per combatre els «infidels».

Els grups terroristes que sota diverses denominacions han fet servir un procés de radicalització de llurs integrants basat en la crida a la suposada «guerra santa» han imposat també a llurs «fidels» la pràctica suïcida en l'execució dels atemptats. Precisament a Europa el primer atemptat en què alguns dels autors es van suïcidar abans que deixar-se detenir fou el de l'11 de març de 2004 a Madrid, en què part dels terroristes, envoltats per unitats especials de la Policia Nacional, van optar per morir fent servir una gran quantitat d'explosius. Però feia ja molts anys que les tàctiques suïcides es feien servir de manera sistemàtica, especialment a països de majoria musulmana però també en els atemptats contra les Torres Bessones a Nova York, l'11 de setembre de 2001.

Des d'aleshores, la majoria dels atemptats provocats per aquestes organitzacions terroristes han fet servir tàctiques suïcides o, si més no, els autors els han comès amb una clara voluntat de morir matant. És a dir, han actuat amb menyspreu absolut cap a la vida, fins i tot la pròpia, amb la falsa creença que la pèrdua de la vida era el camí més ràpid cap al «paradís».

Les organitzacions que han estat predominants en aquest tipus d'activitat terrorista són Al-Qaeda i Daeix (l'autoanomenat Estat Islàmic). Aquesta última organització, Daeix, és la que sembla predominant en el món del terror vinculat a la suposada «guerra santa» i està relacionada directament o indirectament amb la majoria dels atemptats terroristes perpetrats els darrers anys a Europa. Els atemptats del 17 i el 18 d'agost de 2017 a Barcelona i Cambrils s'han d'incloure també en aquest àmbit: el del terrorisme daeixista, el terrorisme relacionat amb els postulats de Daeix.

Cal tenir present que aquesta modalitat de terrorisme, d'abast internacional, disposa d'una capacitat enorme de radicalitzar i reclutar «fidels» disposats a morir matant. I aquesta amenaça perdurarà en el temps. Una radicalització en què intervenen factors diversos, de tipus personal, d'índole psicològica i de caire «religiós», i que sovint està relacionada també amb qüestions de l'entorn socioeconòmic. Una radicalització que arriba a convertir en assassins terroristes persones que formen part de la nostra societat, com en el cas dels atemptats de l'agost del 2017.

6

El Parlament de Catalunya, amb relació a la situació prèvia als atemptats en l'àmbit policial, formula les consideracions següents:

a) Catalunya està sotmesa a l'amenaça del terrorisme, igual com hi està el nostre entorn, tant espanyol com europeu. Per aquesta raó, era i continua essent adequat el grau d'alerta antiterrorista establert per les autoritats competents.

b) El Cos de Mossos d'Esquadra exerceix amb responsabilitat i eficàcia les competències que legalment té en matèria de prevenció i lluita antiterrorista, com ho testimonien tant les operacions policials dutes a terme amb antelació als atemptats del 17 i el 18 d'agost de 2017 a Barcelona i Cambrils com la gestió que es va fer dels atemptats. El ple desplegament arreu del territori nacional de Catalunya i la particular atenció que el Cos de Mossos d'Esquadra ha prestat al fenomen de la radicalització daeixista l'han convertit en un cos policial de referència.

c) La lluita contra el fenomen del daeixisme, centrada en la detecció i la prevenció dels processos de radicalització, ocupa una part molt significativa de les tasques policials ordinàries dels Mossos d'Esquadra.

d) El terrorisme daeixista presenta unes característiques pròpies que el fan diferent en molts aspectes d'altres formes de terrorisme que, malauradament, també ha patit Catalunya.

e) Malgrat haver-hi alguns àmbits formals d'intercanvi d'informació entre els diferents cossos policials i entre aquests i els serveis d'intel·ligència, encara hi ha un important marge de millora, particularment pel que fa a la participació directa del Cos de Mossos d'Esquadra en determinats organismes estatals i europeus.

f) Una visió global de la seguretat pública comporta una col·laboració estreta entre el Cos de Mossos d'Esquadra i la resta de cossos de seguretat de l'Estat presents a Catalunya, ateses les competències que aquests cossos policials tenen en matèries sensibles per a la lluita contra el terrorisme, com ara duanes, ports, vigilància de costa i fronterera, aeroports o infraestructures crítiques.

g) El protocol Proderae per a la detecció i la intervenció dels processos de radicalització, elaborat pel Cos de Mossos d'Esquadra en col·laboració amb la comunitat educativa, i que té tres branques específiques (l'àmbit educatiu, l'àmbit penal i l'àmbit penitenciari), és un instrument útil, ja que aporta formació i informació de qualitat tant als professionals de l'educació com als mossos d'esquadra, i el fet que hagi estat concebut com un instrument en constant revisió i adaptació en denota la voluntat de millora continuada, valor que també es pot afirmar respecte a l'aplicació del Proderae en l'àmbit penitenciari.

h) No hi ha mecanismes formals que permetin detectar per mitjà d'un filtratge previ la presència d'imams entregats a la causa de fer créixer el terrorisme daeixista.

i) L'interès per l'imam es-Satty mostrat per un membre d'una policia local belga no va disparar cap alarma als Mossos d'Esquadra, atès que la comunicació es va fer per una via informal i no es va reiterar pels canals oficialment establerts.

j) La informació rebuda pel Cos de Mossos d'Esquadra i per altres cossos policials respecte al possible interès per atemptar a la Rambla de Barcelona va tenir un tractament adequat. Aquesta informació es va descartar un cop analitzada, atès que feia referència a una localització geogràfica que ja era objecte de tractament policial particularitzat per part dels Mossos d'Esquadra, i no aportava cap informació addicional d'interès. Les investigacions posteriors han constatat que aquesta informació no tenia cap relació amb els atemptats comesos.

k) La inexistència de protocols respecte a la compra de substàncies precursors va dificultar la possible detecció del laboratori a la casa d'Alcanar on es va produir l'explosió.

l) El camí de formar i informar les policies locals de les particularitats i l'abast del fenomen daeixista és un camí encertat, ja que genera sinergies positives entre els cossos policials esmentats.

El Parlament de Catalunya, amb relació als òrgans d'informació i coordinació interpolicial, constata que:

a) En el marc europeu existeixen estructures de col·laboració entre els diferents cossos de seguretat dels estats membres que pretenen garantir que les dades d'intel·ligència que generen cadascun d'aquests cossos es puguin compartir, en especial en matèria d'extremisme violent. Un d'aquests òrgans d'àmbit europeu és l'Europol, que té correspondència a nivell de l'Estat espanyol en el Centre d'Intel·ligència contra el Terrorisme i el Crim Organitzat (CITCO), i algunes d'aquestes funcions són exercides al territori de Catalunya per la Junta de Seguretat de Catalunya.

b) El Cos de Mossos d'Esquadra, com a policia integral de Catalunya, té competències en la protecció de la seguretat ciutadana i, per tant, en la lluita contra el terrorisme. Amb la voluntat de liderar la resposta policial a l'amenaça de l'extremisme violent, treballa coordinadament amb les policies locals de Catalunya i amb els altres cossos policials; a més, la seva estratègia de seguretat pública s'emmarca en el Pla d'acció de la Unió Europea per a la lluita contra el terrorisme i les seves diferents manifestacions. La incorporació del Cos de Mossos d'Esquadra al CITCO és molt important: aquesta coordinació i cooperació amb la resta de forces policials de la UE resulta decisiva i és essencial per a una resposta a l'alçada de l'amenaça. També per aquest motiu és important que la Policia de la Generalitat sigui membre d'Europol.

c) Abans dels atemptats terroristes del 17 i el 18 d'agost de 2017, el Cos de Mossos d'Esquadra no formava part del CITCO ni d'Europol, i cal fer avinent que poques setmanes abans dels atemptats es va reunir la Junta de Seguretat de Catalunya, després de vuit anys sense haver estat convocada.

d) El Cos de Mossos d'Esquadra ha assegurat en diverses ocasions que no va rebre cap tipus d'informació per part del CNI en relació amb es-Satty ni sobre les converses telefòniques en què, presumptament, els terroristes planejaven l'atac.

e) Els Mossos d'Esquadra van rebre més de 4.200 avisos en relació amb possibles atemptats a Catalunya. Concretament, hi va haver un avís d'un confident de la comissaria d'informació que especificava la zona de la Rambla de Barcelona, però que no en donava més detalls. Es va contrastar aquesta informació, però es va descartar. La Rambla, entre altres punts de la ciutat, ja era objecte d'una vigilància especial pels Mossos d'Esquadra, i es va considerar que les mesures preses per a aquell punt de la ciutat ja eren suficients.

f) Els Mossos d'Esquadra desconeixien tots els antecedents de l'imam de Ripoll i, per tant, ignoraven totalment la relació d'es-Satty amb l'operació Chacal, els seus antecedents per tràfic d'estupefaents o la seva relació amb el CNI, una informació que podia haver estat vital per a evitar l'atemptat. El coneixement dels confidents hauria facilitat saber si als oratoris de Ripoll es toleraven discursos radicalitzats, informació que els Mossos desconeixien.

El Parlament de Catalunya, amb relació a la formació i la preparació dels Mossos d'Esquadra i de les policies abans dels atemptats, formula les consideracions següents:

a) Abans dels atemptats a Barcelona i Cambrils, Catalunya ja es trobava en situació d'amenaça terrorista nivell 4 sobre 5. La direcció del cos va optar perquè els Mossos d'Esquadra i les policies locals es formessin en gestió d'atemptats terroristes, especialment després dels atacs terroristes que van patir diferents ciutats de països de l'entorn de Catalunya, com París, Niça, Brussel·les o Londres.

b) Els Mossos d'Esquadra havien preparat, per a afrontar l'escenari d'un atemptat terrorista, els dispositius següents:

– El dispositiu policial dissenyat pel Cos de Mossos d'Esquadra que activa totes les unitats i especialitats de la policia catalana en cas d'atemptat terrorista s'anomena «Cronos». Aquest protocol afecta tot el cos i es va dissenyar arran dels atemptats a París el 2015. El dispositiu té dues línies d'actuació: una té l'objectiu de capturar els terroristes i l'altra té l'objectiu d'evitar rèpliques. Per a aquesta segona línia d'actuació se situen policies en punts d'interès especialment sensibles, repartits per tot el territori català. El dispositiu Cronos canvia les condicions de treball dels agents, activa tota la plantilla que no estigui de vacances i els assigna torns de dotze hores per dividir la plantilla en torn de dia i torn de nit. Aquest dispositiu, que s'aplica a totes les unitats del Cos de Mossos d'Esquadra, es va activar per primer i únic cop fins avui arran de l'atemptat a la Rambla de Barcelona, el 17 d'agost de 2017, i es va mantenir actiu fins al dia 22 del mateix mes.

– El dispositiu anomenat «Gàbia» té per objectiu establir punts de tancament, planificats prèviament, per a evitar que els sospitosos fugin de la zona de l'atemptat o, fins i tot, que hi puguin entrar altres atacants. Es pot activar el dispositiu Gàbia en un municipi, en una o diverses comarques, en una o diverses regions o fins i tot en la totalitat de l'àmbit nacional. En el cas de l'atemptat de Barcelona, es desconeixia en aquell moment la identitat i el nombre dels atacants, i per aquest fet es va establir el Gàbia al voltant de la ciutat.

9

El Parlament de Catalunya, amb relació als plans d'actuació contra l'extremisme violent, remarca que el 2016 es va establir el Protocol de prevenció, detecció i intervenció de processos de radicalització islamista als centres educatius (Proderai), ampliat més endavant a la prevenció de qualsevol extremisme violent, i redenominat consegüentment com a Proderae. Aquest protocol té diferents eixos, basats en la detecció de la radicalització, i a banda del Cos de Mossos d'Esquadra està destinat a les 214 policies locals, a 13.000 agents de seguretat privada, als centres educatius i al sistema penitenciari. El programa preveu donar formació a prop de 28.000 persones que treballen sobre el terreny i que d'aquesta manera han d'estar preparades per a detectar actituds sospitoses o situacions considerades de risc. El programa Proderae, pactat amb la majoria d'actors implicats, té diferents fases de detecció, per àmbits: als centres penitenciaris, a l'entorn de proximitat (serveis socials i mossos d'esquadra) i a la comunitat educativa. Pel que fa als mossos d'esquadra, treballen en diferents fronts, un dels quals és la prevenció per mitjà de la supervisió de l'espai virtual, per a informar, alertar i crear un contradiscurs que neutralitzi la propaganda extremista de caràcter violent.

10

El Parlament de Catalunya, amb relació a la situació prèvia als atemptats en l'àmbit social, formula les consideracions següents:

a) Els autors materials dels atemptats eren percebuts com persones integrades amb normalitat en l'entorn comunitari des dels punts de vista de l'escola, del veïnat o dels serveis socials.

b) El procés de radicalització dels autors materials dels atemptats es va produir amb una celeritat sorprenent, la qual cosa va fer que els respectius entorns veïnal, escolar, esportiu o de lleure no en detectessin cap mena d'indici.

c) L'imam es-Satty fou una figura clau en el procés de radicalització dels autors materials dels atemptats, en un procés que es va produir al marge de l'oratori i de la comunitat islàmica de Ripoll.

d) El paper de les xarxes socials és particularment rellevant en els processos de radicalització, des de la doble perspectiva de persuasió i de reafirmació de la personalitat de les persones en procés de radicalització.

e) El concepte d'integració a la societat s'ha mesurat fins ara fonamentalment i de manera gairebé exclusiva per les variables idiomàtica i de naixement, aspecte que

l'atemptat posa en qüestió, i això obre la porta a un debat imprescindible sobre els elements constitutius de les identitats.

f) L'entorn escolar dels joves en procés de radicalització no va detectar signes d'aquest procés ni va propiciar-ne la marginació. Pel que fa a la relació d'aquests joves amb l'imam es-Satty, no va despertar cap mena de sospita, en no fer-se evident d'una manera ostensible.

11

El Parlament de Catalunya, amb relació a la situació prèvia als atemptats en l'àmbit polític, formula les consideracions següents:

a) La prevenció i la lluita contra el terrorisme daeixista ha estat i continua essent una prioritat per als governs català i espanyol, igual com ho és per als governs de l'entorn europeu.

b) Malgrat que es té plena consciència de la gravetat i la complexitat d'aquest fenomen, hi ha encara molt terreny per córrer, particularment pel que fa a la coordinació entre cossos policials i serveis d'intel·ligència. Un camí que només es pot recórrer des de la lleialtat entre cossos policials i entre governs.

c) L'acord de la Junta de Seguretat de Catalunya del juliol del 2017 d'incorporar de manera efectiva el Cos de Mossos d'Esquadra al Centre d'Intel·ligència contra el Terrorisme i el Crim Organitzat (CITCO) és altament positiu tant per als Mossos d'Esquadra com per al conjunt de la lluita antiterrorista.

d) La informació respecte als fenòmens de radicalització que el Cos de Mossos d'Esquadra vehicula cap als ajuntaments i també cap als responsables polítics d'afers religiosos és millorable, tant pel que fa a la periodicitat com als continguts, bo i respectant la reserva amb què cal tractar aquesta qüestió.

e) Hi ha un grau de consens raonable entre formacions polítiques, per bé que no unànime, a fi d'evitar la criminalització i l'estigmatització del col·lectiu musulmà com a conseqüència de l'existència del fenomen daeixista. És evident que episodis com el dels atemptats accentuen aquest risc.

12

El Parlament de Catalunya, amb relació a la tipologia dels atemptats, formula les consideracions següents:

a) Des del mes de juny de 2015 el nivell d'alerta antiterrorista a Catalunya determinat pel Ministeri de l'Interior era de 4 sobre 5, que es correspon amb un risc alt de patir un atemptat. Tot i això, els atemptats de Barcelona i Cambrils no es van preveure.

b) Els atemptats del 17 i el 18 d'agost de 2017 a Barcelona i Cambrils responen a un nou fenomen caracteritzat per processos de radicalització extremament ràpids i per una metodologia d'actuació de baix cost, fàcil realització i difícil prevenció. Tot i que els atacs que es van produir a Barcelona i Cambrils no es van dur a terme com inicialment havia planificat la cèl·lula que els va perpetrar, sí que responen a aquesta tipologia: atac mitjançant un vehicle o una arma blanca perpetrat per una cèl·lula local sobre objectius d'alt impacte i accés relativament fàcil, com ara zones turístiques o espais amb grans concentracions de persones.

c) La Policia de la Generalitat - Mossos d'Esquadra i altres cossos policials i serveis d'intel·ligència eren en aquell moment coneixedors que en aquest tipus d'atemptats és habitual que es produeixi una rèplica, un segon atemptat, tal com va succeir a Cambrils després de l'atemptat de Barcelona.

d) Convé tenir present que la definició de certs conceptes pot ajudar a entendre aquest nou escenari:

– *Radicalització islamista*: és un terme emprat sovint per l'Administració, però en àmbits acadèmics se'n qüestiona l'adequació, ja que associa l'execució d'actes violents amb un determinat sector de la població i comporta una estigmatització de la gent que professa la religió islàmica.

– *Terrorisme*: cal determinar què engloba aquest concepte, delimitar quins tipus d'utilització sistemàtica i sovint indiscriminada de la violència per aconseguir objectius polítics i condicionar el comportament de la societat civil són percebuts o declarats com a terrorisme, i definir si s'hi inclou també el terrorisme d'estat.

– *Extremisme violent*: cal fer una fotografia àmplia que inclogui totes les vessants d'enaltiment de l'odi i la discriminació, i tenir present que un discurs basat només en l'extremisme de grupuscles fonamentalistes islàmics pot fomentar la islamofòbia.

– *Xoc de cultures*: cal evitar d'enfocar la situació des d'aquesta òptica de confrontació, i no oblidar que les xifres demostren que la majoria de víctimes del terror són població musulmana.

– *Guerra*: cal defugir l'ús d'aquest terme, que denota un imaginari combatiu i de confrontació.

13

El Parlament de Catalunya, amb relació a la coordinació entre els cossos policials i les administracions competents, formula les consideracions següents:

a) La Policia de la Generalitat - Mossos d'Esquadra no tenia informació, abans dels atemptats, sobre l'imam de Ripoll Abdelbaki es-Satty, ni tenia coneixement que fos una font del Centre Nacional d'Intel·ligència (CNI).

b) Abans dels atemptats, la Policia de la Generalitat - Mossos d'Esquadra assistia regularment a les reunions del Centre d'Intel·ligència contra el Terrorisme i el Crim Organitzat (CITCO), però no com a cos integrat de manera permanent en aquest organisme, fet que dificultava la coordinació i el traspàs d'informació.

c) La Policia de la Generalitat - Mossos d'Esquadra tampoc no estava integrada dins Europol abans dels atemptats, fet que limitava la informació de què podia disposar la policia catalana a nivell internacional.

d) Hi havia, a, una bona coordinació entre la Policia de la Generalitat - Mossos d'Esquadra i les policies locals en matèria antiterrorista. I de fet les policies locals reben periòdicament, des de l'any 2015, informació estratègica i de prevenció per part dels Mossos d'Esquadra.

e) El Centre d'Atenció i Gestió de Trucades d'Urgència 112 Catalunya (CAGTU), que té subcontractada a una empresa externa la gestió del servei d'emergències 112, no disposa d'un protocol intern d'incorporació immediata per al personal en situacions de crisi, ni de protocols d'emergència operativa per a grans emergències, ni d'un sistema de guàrdies de prevenció per a aquest tipus de situacions, i a les empreses subcontractades pel servei d'atenció de trucades no se'ls ha exigint cap d'aquests elements quan s'ha licitat el servei.

14

El Parlament de Catalunya, amb relació al context geopolític internacional i a les lògiques de guerra global, remarca que és incompatible desfil·lar en nom de la pau al matí i a la tarda fer negocis amb armes amb l'Aràbia Saudita o amb Turquia, de la mateixa manera que no es pot parlar de Daeix (l'autoanomenat Estat Islàmic, o EI) sense parlar del trio de les Açores, que va tenir com a conseqüència la invasió injustificada i il·legal de l'Iraq el 2003 amb la falsa excusa de les armes de destrucció massiva. Semblantment, si es parla dels fets del 17 i el 18 d'agost de 2017, no es pot obviar que l'Estat espanyol ha participat d'una manera activa en la guerra global que castiga les classes populars i que espolia recursos i béns a costa de guerra i dolor a l'Iraq. Així doncs, la política del terror, la política de la por, no és exclusiva dels grups terroristes, s'ha practicat molt, i la política de més impacte de terror s'ha fet des del poder i des dels estats.

Cal posar l'èmfasi en les causes, o algunes de les causes, dels fets, que són producte d'un context geopolític internacional determinat, fruit de les dinàmiques de guerra global imposades per les potències imperialistes a l'Orient Mitjà des d'inicis

del segle XXI. Un fenomen que és fruit de l'imperialisme i que permet també explicar com la islamofòbia i el daeixisme són dos fenòmens que es retroalimenten.

Aquesta anàlisi en termes geopolítics, però, es fa encara més necessària quan s'estira el fil per desemmascarar els vincles entre les potències del golf Pèrsic i les elits espanyoles: l'any 2016, l'Estat espanyol va vendre armes a l'Aràbia Saudita per un valor de 116 milions d'euros. El comerç d'armament entre l'Estat espanyol i l'Aràbia Saudita, però, no és nou, i s'ha dut a terme principalment per mitjà de les monarquies respectives.

L'Estat espanyol és la setena potència mundial en venda d'armes i, si es té en compte que la seva economia no se situa en aquest setè lloc, és fàcil de deduir que el pes econòmic del negoci armamentista és proporcionalment major que en altres estats. Si a això s'hi sumen els incompliments constants de la normativa internacional en relació amb la compravenda d'armes, es fa evident que l'Estat espanyol és un dels principals responsables de les guerres que devasten el món.

Aquesta compravenda d'armes no seria possible sense la complicitat dels governs i les institucions públiques, que vulneren reiteradament la normativa vigent sobre regulació d'armament, com el Tractat internacional contra el comerç d'armes (2014) o la Posició comuna europea respecte al comerç d'armes (2008), que són de compliment obligat per als països membres i que prohibeixen la venda d'armament a zones en conflicte o en què es vulnerin els drets humans o a compradors que puguin fer arribar material militar cap a altres zones en conflicte. Malgrat aquests marcs reguladors, la compravenda d'armament no ha parat de créixer els darrers anys amb destinació a zones en conflicte, com en el cas del Iemen.

I és que la relació entre els Borbons i la dinastia dels Saïd fa quatre dècades que dura. L'any 1977, el príncep saudita Fahd va fer un préstec per valor de 100 milions de dòlars al rei Joan Carles I. Un préstec que tenia com a objectiu «enfortir la monarquia espanyola» i que sembla que mai no ha estat retornat.

Les relacions, però, no es van aturar, i es van mantenir fins al 2016, quan, per mitjà del nou rei, Felip VI, es tancava una important venda d'armament en plena guerra del Iemen. L'Estat espanyol i les seves institucions gaudeixen de total impunitat pels vincles que tenen amb estats que vulneren sistemàticament drets fonamentals.

Un exemple de la impunitat reservada a la corona espanyola es va viure el passat mes de gener de 2020, quan la Mesa del Congrés dels Diputats va vetar, una vegada més, la compareixença del rei Felip VI davant la cambra per a donar compte dels suposats suborns de l'empresa semipública Defex per a aconseguir contractes d'armament a l'Aràbia Saudita, un cas que investiga la Fiscalia Anticorrupció.

La proposta de compareixença davant el Congrés dels Diputats del rei Felip VI, com a cap de les forces armades, per a donar explicacions d'una trama de corrupció molt propera al seu pare, el rei emèrit, proposta nascuda arran de les últimes informacions publicades sobre una trama de corrupció en què onze contractes són investigats per l'Audiència Nacional per nombrosos delictes, fou vetada per la majoria de la Mesa del Congrés, inclòs el grup d'Unidas Podemos, que va canviar per primer cop de criteri respecte a legislatures anteriors. Cap membre de la monarquia borbònica no ha estat sotmès mai a control públic i parlamentari, a l'empara de la legislació vigent, i s'evidencia així la connivència de l'aparell de l'Estat en la protecció de les figures reials. Es fa palès, doncs, que les elits polítiques, militars i econòmiques de l'Estat espanyol –i també d'altres estats–, que fan negoci amb la guerra i amb la compravenda d'armament utilitzant el capitalisme en la seva fase imperialista per al saqueig econòmic i de recursos de l'Orient Mitjà, són les que acaben generant morts de forma directa i indirecta arreu del món.

Cal fer èmfasi en la dimensió conscient, planificada i deliberada del fonamentisme islàmic, que s'ha mostrat extremament útil per a les potències imperialistes, i cal recordar que el fanatisme religiós instrumentalitza el patiment de totes les per-

sones que viuen més directament les conseqüències de la desigualtat, la falta d'oportunitats, l'exclusió i la marginalitat social provocades pel capitalisme globalitzat a fi d'expandir la seva influència social. Per tant, sense les condicions d'atomització social i subjugació dels pobles creades pel capitalisme, el fanatisme religiós no existiria.

Fixar-se en tots els detalls que configuren la realitat complexa del món en guerra global i constant permet d'acostar-se a conèixer la veritat: l'imperialisme, les estratègies militars de l'OTAN, els interessos geopolítics, el colonialisme, el racisme, el feixisme, el fonamentalisme, la islamofòbia i la deriva de seguretat són els principals temes que cal traçar. I, sobretot, cal prevenció per a no esdevenir víctimes dels interessos d'uns pocs que en un context de commoció poden imposar el que Naomi Klein anomena la «doctrina del xoc»: un mecanisme basat en aprofitar un moment de xoc i de crisi d'una societat per a transformar-ne elements substancials.

15

El 7 de gener de 2015 té lloc a París l'atac terrorista al setmanari *Charlie Hebdo*, en el qual moren 12 persones; dos dies més tard, també a París, es produeix un atac a una botiga d'alimentació caixer i hi moren 4 persones més. El mateix 7 de gener, el nivell d'alerta terrorista s'eleva a 3 sobre 5.

El 26 de juny de 2015 és un dia dramàtic d'atacs terroristes: prop de la ciutat de Lió, a França, es produeix un atac contra una empresa gasista en què mor una persona; el mateix dia, a la ciutat de Sussa, a Tunísia, moren 39 persones, fruit d'un altre atac terrorista; a Somàlia moren aquell dia 30 persones en un atac terrorista a una base militar de la Unió Africana, i encara el mateix dia, a Kuwait, un atac suïcida deixa 27 morts i 227 ferits en una mesquita xiïta. Aquesta successió d'atacs terroristes del mateix signe durant el 26 de juny de 2015 fa que el nivell d'alerta terrorista s'elevi fins a 4, nivell que ha restat inalterable d'aleshores ençà.

Més endavant, el 14 de juliol de 2016, va tenir lloc a la ciutat francesa de Niça un atac terrorista en què un camió de 19 tones va envestir una multitud al passeig dels Anglesos: hi va haver 86 morts i 434 ferits de diversa consideració.

Més enllà de la transcendència d'aquests fets, se'n poden extreure un parell de recomanacions:

- a) La conveniència de tenir referències dels imams de les mesquites.
- b) La necessitat de reconduir qualsevol informació o petició d'informació cap a canals oficials, de manera que la informació i el coneixement pugui ésser compartit per les unitats corresponents.

IV. La gestió durant els atemptats

16

El Parlament de Catalunya, amb relació a l'explosió a la casa d'Alcanar, formula les consideracions següents:

- a) La nit del 16 al 17 d'agost de 2017 es produeix una explosió en una casa d'Alcanar (Montsià), explosió en què moren Abdelbaki es-Satty, imam de Ripoll, i Yousef Aallaa, tots dos identificats posteriorment, i en què també hi ha diversos ferits, entre els quals Mohamed Houli Chemlal.

El grup de TEDAX del Cos de Mossos d'Esquadra es va fer càrrec de l'explosió d'Alcanar. No es va sol·licitar suport a cap altre cos policial perquè el Cos de Mossos d'Esquadra ja disposa d'equips i professionals suficients. La Guàrdia Civil i el grup de TEDAX de la Policia Nacional tampoc no van oferir llurs serveis.

Els màxims responsables del grup de TEDAX del Cos de Mossos d'Esquadra reben l'avís de la primera explosió d'Alcanar vora les tres de la matinada i, atès que tot apunta a una explosió de gas, no acudeixen al lloc dels fets fins a l'endemà al matí.

El grup de TEDAX garanteix durant el matí del dia 17 que la zona és segura i que no hi ha indicis d'explosió criminal, i en acabat es retira i entra a treballar en aquella àrea la policia científica del Cos de Mossos d'Esquadra.

Tanmateix, el dia 17, poc abans de les cinc de la tarda, es produeix una segona explosió a la casa d'Alcanar, que causa vuit ferits (mossos i bombers, i un operari). Sembla que el que origina aquesta explosió és una excavadora que durant els treballs de desenrunament frega amb restes de triperòxid de triacetona (TATP). Queda clar, en qualsevol cas, que la zona no era prou segura i que alguna cosa va fallar.

b) En cap moment, abans de l'atac de la Rambla de Barcelona, no es va pensar que les explosions a Alcanar poguessin estar vinculades amb una cèl·lula terrorista, sinó que es treballava amb la hipòtesi que es tractava d'un laboratori de drogues, una hipòtesi que finalment va resultar errònia.

17

El Parlament de Catalunya, amb relació a la successió dels diferents episodis entre l'explosió a la casa d'Alcanar i els atemptats posteriors a Barcelona i Cambrils, constata els fets següents:

a) El 16 d'agost de 2017, poc abans de la mitjanit, una gran explosió va destruir una casa situada a Alcanar. Com a resultat de l'explosió, dos homes que es trobaven dins la casa van morir (un d'ells, l'imam de Ripoll, Abdelbaki es-Satty, cap de la cèl·lula terrorista) i un tercer va resultar ferit i se'l va traslladar a l'hospital de Tortosa.

En un primer moment, les autoritats, els bombers i els Mossos d'Esquadra, no van sospitar que hi hagués cap relació entre l'explosió i el terrorisme. De fet, la primera hipòtesi apuntava cap a una explosió de gas. La forta olor que despenia la zona i la troballa de diverses bombones de butà semblaven refermar-ho. A mesura que anaven passant les hores i sobre la base dels materials i els documents que es van anar localitzant a la zona de l'explosió, es va establir una segona hipòtesi que relacionava l'incident amb la deflagració d'un laboratori de drogues.

L'endemà, el 17 d'agost, durant les tasques de desenrunament de la casa d'Alcanar, es va produir una segona explosió. Entre la runa es va localitzar un precursor de substàncies explosives, aigua oxigenada, i es va començar a plantejar la hipòtesi definitiva: es tractava d'un lloc on s'estaven sintetitzant explosius i preparant-hi un atac presumiblement terrorista. De manera pràcticament simultània, es va produir l'atac a la Rambla de Barcelona.

Es va establir específicament que la casa d'Alcanar era la base d'operacions d'una cèl·lula terrorista que produïa explosius per a dur a terme un atac terrorista. Més concretament, es va determinar que el producte era el triperòxid de triacetona (TATP). El fet que aquest producte sigui emprat habitualment per l'organització terrorista transnacional Daeix, que el denomina «la mare de Satanàs», va conduir a relacionar la cèl·lula amb aquesta grup terrorista.

La intenció dels terroristes era de perpetrar un atemptat terrorista de grans dimensions a Barcelona. L'explosió a la casa d'Alcanar, amb la pèrdua del que era la base d'operacions i l'espai de fabricació dels explosius, i amb la mort del líder de la cèl·lula, l'imam es-Satty, va precipitar que la resta d'integrants encara actius optessin per modificar els plans inicials i improvisessin una nova mecànica per als atemptats mitjançant l'ús de vehicles. Aquests atacs es van dur a terme el mateix dia 17 d'agost a Barcelona i unes hores més tard, la mitjanit del 18 d'agost, a Cambrils.

b) El dijous 17 d'agost, a les 16.50h, una de les furgonetes de lloguer que van fer servir els terroristes per a les tasques de preparació dels materials explosius va entrar a la part alta de la Rambla de Barcelona i va començar a envestir desenes de persones. El conductor, Younes Abouyaaqoub, va anar fent esses al llarg de vora cinc-cents cinquanta metres amb l'objectiu d'atropellar el nombre més alt possible de persones, i finalment es va aturar a mitja Rambla, just damunt del mosaic de Joan

Miró. L'acció dels atropellaments a la Rambla va provocar la mort de 13 persones i hi va haver més de 100 ferits, de nacionalitats diverses.

Un cop aturada la furgoneta al mig de la Rambla, el conductor va fugir a peu de la zona, travessant el mercat de la Boqueria.

c) Pocs minuts després de l'atac terrorista a la Rambla es va activar a Barcelona l'operació Gàbia, amb el desplegament d'un fort dispositiu policial establert amb l'objectiu de detenir els autors dels fets bloquejant les diferents entrades i sortides de la ciutat. Aquest dispositiu de control antiterrorista va causar un important col·lapse de trànsit a la ciutat comtal i àrea metropolitana, que es va allargar fins a ben avançada la nit, atès que es controlaven un per un tots els vehicles que intentaven sortir de la ciutat.

Al mateix temps, també es va posar en marxa el dispositiu antiterrorista Cronos, que va mobilitzar més de deu mil agents i va comportar també un important desplegament dels serveis d'emergències i d'urgències mèdiques.

d) Paral·lelament, per mitjà dels diferents canals de comunicació d'emergències oficials, es va demanar a la ciutadania que no sortís al carrer a la zona afectada pels atemptats i que els vianants es protegissin en portals i locals propers.

Les estacions de Renfe de Plaça Catalunya i Passeig de Gràcia es van tancar i els trens no hi efectuaven parades. També es van tancar unes quantes estacions de metro, com les d'Universitat, Plaça Catalunya, Paral·lel, Drassanes i Passeig de Gràcia, i es van interrompre les línies d'autobús que travessen la zona. Es van tallar també la ronda de Dalt i la ronda del Litoral, i es van instal·lar controls a les principals sortides de la ciutat.

L'autor dels atropellaments a la Rambla es va adreçar cap a la part alta de la ciutat de Barcelona, on va robar un cotxe, havent-ne apunyalat el conductor, que va resultar mort. Després va emprendre la fugida de la ciutat amb aquest mateix cotxe i, en un punt on el Cos de Mossos d'Esquadra havia establert un control de pas del dispositiu Gàbia, va llançar el vehicle contra el control i va aconseguir travessar-lo a gran velocitat: va envestir dos agents dels Mossos d'Esquadra, que van disparar fins a deu trets al vehicle, que tanmateix va aconseguir fugir. El conductor, en aquell moment encara no identificat, va optar per aturar-se pocs quilòmetres més endavant, a Sant Just Desvern, davant l'edifici Walden, on va abandonar el vehicle i des d'on va continuar la fugida.

e) Passada la mitjanit del 18 d'agost, els Mossos d'Esquadra van informar que hi havia un dispositiu policial en marxa a Cambrils i que la població havia de quedar-se a casa i evitar la difusió de rumors que poguessin interferir en el dispositiu policial.

A la 1.30h de la nit, un Audi A3 negre va irrompre a gran velocitat al carrer Jaume I de Cambrils i va envestir un vehicle policial amb el logotip del Cos de Mossos d'Esquadra; pocs metres després del control, va acabar bolcant davant el Club Nàutic. Del cotxe van baixar-ne cinc homes que anaven armats amb ganivets i una destal i duien posats cinturons aparentment explosius. Van intentar agredir la patrulla del Cos de Mossos d'Esquadra i van atacar alguns vianants: cinc persones van resultar ferides, apunyalades pels terroristes, i una d'elles, una dona, va morir a causa de les ferides.

Després, un agent dels Mossos d'Esquadra va aconseguir tot sol d'estesar quatre dels terroristes; el cinquè atacant va fugir a peu per l'avinguda de la Diputació cap al passeig Marítim de Cambrils i, finalment, cent metres enllà, també fou abatut pels trets d'un altre agent.

f) L'autor material de l'atropellament a la Rambla de Barcelona del 17 d'agost, després d'escapar-se del control policial a l'avinguda Diagonal, va estar en situació de cerca i captura durant quatre dies, fins que els Mossos d'Esquadra el van abatre el dilluns 21 d'agost, en una zona de vinyes de Subirats, a l'Alt Penedès. Younes Abouyaaqoub s'havia convertit en l'home més buscat del país. La crida a la colla-

boració ciutadana va funcionar i els mossos d'esquadra van trobar Abouyaaqoub després que alguns testimonis van informar que l'havien vist a la zona de Subirats: portava un cinturó d'explosius simulat i va cridar «Allà és gran!» abans d'ésser abatut pels trets de la policia.

18

El Parlament de Catalunya, amb relació al funcionament dels dispositius Cronos i Gàbia, formula les consideracions següents:

a) Els protocols policials establerts davant d'un atac terrorista consumat o en curs es van activar des del primer moment. Cal fer avinent que el dispositiu de la Policia de la Generalitat, que en el cas de Barcelona s'aplica conjuntament amb l'Ajuntament, implica diversos departaments del Govern, com Presidència, Interior, Salut, Justícia o Exteriors, i va comportar la participació dels ajuntaments de Barcelona i Cambrils, AENA (aeroport de Barcelona - el Prat), Creu Roja, el cos consular acreditat a Barcelona i altres organismes i institucions que van col·laborar coordinadament, com el Tribunal Superior de Justícia de Catalunya i diversos ministeris.

b) El dia 17 d'agost de 2017, el màxim comandament del Cos de Mossos d'Esquadra, així que va tenir coneixement de l'atropellament massiu a la Rambla de Barcelona, va activar el dispositiu Gàbia, amb més de deu mil agents mobilitzats i amb un desplegament també important dels serveis d'emergències i urgències mèdiques, i consistent en un tancament policial de la ciutat amb l'objectiu de detenir-ne l'autor material, però el dispositiu no va dur a la detenció del fugitiu dins el radi establert de tancament, perquè va aconseguir saltar-se un control policial a la sortida de Barcelona, a les 19.50h, a l'altura d'Esplugues de Llobregat. Els agents del control policial en qüestió, que no estaven segurs de qui era la persona que se saltava el control, no van disparar, i una agent dels Mossos d'Esquadra va resultar ferida per l'atropellament. El vehicle fou localitzat posteriorment a Sant Just Desvern, amb una víctima mortal a l'interior, el propietari del vehicle, que havia estat assassinat pel fugitiu.

c) Quan es va tenir la certesa que l'atropellament massiu de la Rambla era un atemptat terrorista, els Mossos d'Esquadra van activar el dispositiu Cronos, que afecta tots els actius del cos, en coordinació amb les policies locals, i amb una situació d'alerta i d'establiment de controls arreu del territori, davant la possibilitat d'un segon atemptat. El dispositiu va funcionar correctament, i el dia 21 d'agost el presumpte conductor de la furgoneta que havia envestit els vianants de la Rambla fou abatut per mossos d'esquadra a Subirats, a l'Alt Penedès.

d) Durant l'operació de resposta als atemptats, el 17 d'agost de 2017 i els dies següents, el dispositiu Gàbia va funcionar raonablement bé, ja que, si bé no va impedir la fugida de l'atacant, sí que va obstaculitzar aquesta fugida i va permetre la detecció del fugitiu. El dispositiu Cronos, paral·lelament, es va mostrar eficaç i determinant a l'hora d'avortar qualsevol intenció dels terroristes a Cambrils.

e) Tots els testimonis que han comparegut davant la Comissió d'Investigació han afirmat que la col·laboració i la coordinació entre el Cos de Mossos d'Esquadra i les forces i els cossos de seguretat de l'Estat foren excel·lents a nivell operatiu.

19

El Parlament de Catalunya, amb relació a la gestió dels atemptats en l'àmbit policial, formula les consideracions següents:

a) L'explosió de la casa d'Alcanar fou conseqüència de la manipulació dels presumptes terroristes del material explosiu que tenien en preparació i va precipitar els plans dels terroristes pel que fa a la materialització dels atemptats.

b) La primera explosió d'Alcanar, d'una violència inusitada, es va gestionar d'acord amb els protocols policials establerts. La presència d'indiscrepàncies en l'escenari dels fets, l'existència d'antecedents d'explosions similars relacionades amb laboratoris de drogues, per bé que menys virulents, i l'absència d'antecedents vin-

culats a accions terroristes va fer que al llarg de les primeres hores es treballés amb la hipòtesi que es tractava d'un laboratori d'estupefaents. L'acumulació d'un gran nombre de bombones de butà va donar peu a pensar en la possible existència d'un negoci clandestí de reompliment i venda de bombones.

c) La segona explosió no va desvetllar de manera immediata la sospita sobre una possible fabricació d'artefactes explosius, raó per la qual no es va contrastar amb els TEDAX de la Guàrdia Civil, cosa que hauria permès confrontar les visions dels especialistes dels dos cossos policials.

d) El dispositiu Gàbia, de tancament del perímetre de la ciutat de Barcelona, malgrat haver estat oportunament activat, no va poder impedir la fuga dels autors materials dels atropellaments de la Rambla, els quals, després de causar la mort d'un ciutadà, van propiciar ferides greus a una agent dels Mossos d'Esquadra.

e) El dispositiu Cronos, d'establiment de controls policials arreu del territori de Catalunya, fou activat oportunament al cap de pocs minuts de l'atemptat de la Rambla. Com a conseqüència d'aquesta diligent actuació, el Cos de Mossos d'Esquadra havia localitzat i abatut quatre dies després dels atemptats els vuit presumptes autors materials de la barbàrie.

f) La gestió de la informació que els Mossos d'Esquadra van subministrar al conjunt de la població i als mitjans de comunicació mentre s'esdevenien els fets fou modèlica. Es va fer un ús adequat i eficient dels canals d'informació propis del Cos de Mossos d'Esquadra i es va establir amb encert que el gruix de la informació subministrada per mitjà de les successives compareixences davant els mitjans de comunicació anés a càrrec del màxim responsable del Cos, en un intent reeixit de transmetre rigor i serenor davant el desconcert i l'angoixa de la ciutadania.

g) Hi va haver una coordinació adequada i correcta entre totes les policies i cossos de seguretat d'ençà que es va produir la primera explosió fins que els presumptes terroristes foren abatuts.

h) L'abatiment dels presumptes terroristes pels mossos d'esquadra va respondre exclusivament al risc evident per a la integritat física i la vida dels agents i les persones properes als fets. En tots els casos, l'abatiment es va produir en constatar que els perseguits exhibien cinturons aparentment explosius (posteriorment es va comprovar que eren simulats) i cridaven proclames de caràcter presumptament daeixista en el moment que anaven a ésser detinguts.

i) La informació traslladada a les policies locals en el moment de l'emergència fou suficient, per bé que es detecta en aquest camp un espai per a la millora, tant pel que fa a la celeritat com a la freqüència, i també pel que fa als mitjans emprats.

j) Hi ha poca formació específica sobre la resposta operativa i estratègica per a afrontar situacions de màxim estrès, com els atacs terroristes o els grans desastres naturals.

20

El Parlament de Catalunya, amb relació a la gestió dels atemptats sobre el terreny per part de les forces i cossos de seguretat, constata que la capacitat de reacció fou, des del primer moment, molt meritòria. Cal agrair públicament la resposta professional i immediata dels agents de la Guàrdia Urbana de Barcelona, dels Mossos d'Esquadra, dels treballadors de seguretat privada dels establiments de la zona de la Rambla, del personal d'emergències mèdiques i de totes les persones que, de manera immediata, van col·laborar a minimitzar els gravíssims efectes de l'atemptat. Cal dir el mateix respecte a l'atemptat de Cambrils, en què la col·laboració de la Policia Local i els Mossos d'Esquadra fou ràpida i fluida, com ho era a tot Catalunya, ja que tan bon punt es va determinar que els esdeveniments de la Rambla a mitja tarda del dijous 17 d'agost no eren cap accident, sinó que el que s'havia produït era un atemptat massiu fent servir una furgoneta com a arma homicida, el Cos de Mossos d'Esquadra i les policies locals de Catalunya es van mobilitzar i van activar els

protocols de col·laboració mútua, i també la col·laboració amb la Guàrdia Civil i la Policia Nacional.

Cal destacar també que la Guàrdia Urbana de Barcelona va tenir una molt bona resposta, no només per la professionalitat i entrega dels agents que van participar *in situ* en l'atenció a les víctimes de l'atemptat de la Rambla, sinó també perquè en el si del cos de policia de l'Ajuntament de Barcelona s'havien organitzat i dut a terme accions formatives específiques per a gestionar situacions d'emergència derivades d'atacs d'aquestes característiques, que d'altra banda s'havien produït en altres ciutats europees amb anterioritat. Aquesta capacitat prèvia fou també determinant en la qualitat de la resposta.

21

El Parlament de Catalunya manifesta que mereix una menció especial l'excel·lent resposta que van donar sobre el terreny, durant els atemptats, els serveis d'emergències mèdiques. La gravetat de l'amenaça d'atemptats amb moltes víctimes, que ha estat present d'una manera continuada des dels atemptats del corredor de l'Henares a Madrid (11-03-2004), com s'ha vist posteriorment en ciutats com Londres (07-07-2005), Boston (15-04-2013), París (13 i 14-11-2015) o Niça (14-07-2016), ha fet que els serveis de protecció civil i d'emergències mèdiques i les forces i cossos de seguretat hagin treballat per planificar i millorar la capacitat de resposta i la coordinació de tots els serveis, des del punt de vista operatiu i fins i tot institucional. Aquesta planificació i el procés de millora de les capacitats de resposta, amb les conseqüents accions formatives impartides d'una manera continuada als operadors dels serveis, foren determinants en la qualitat de la resposta.

Cal tenir present que els serveis d'emergències mèdiques i de protecció civil i les forces i cossos de seguretat fan una anàlisi continuada de l'evolució i les implicacions de les amenaces, amb el necessari esperit crític, a fi de millorar les capacitats respectives i assegurar una resposta ràpida, adequada i eficaç en aquestes situacions crítiques amb múltiples víctimes, que malauradament es poden produir novament en qualsevol moment i en qualsevol indret.

22

El Parlament de Catalunya, amb relació a la gestió dels atemptats per part dels serveis d'emergències, formula les consideracions següents:

a) Un cop es va tenir coneixement de l'atemptat de Barcelona, es van activar tots els dispositius i cossos d'emergència de la ciutat, tant els que depenen de l'Ajuntament de Barcelona com els que depenen de la Generalitat de Catalunya, i es va instal·lar immediatament un centre de comandament sobre el terreny per a coordinar l'emergència, coordinació que posteriorment va assumir el Centre de Coordinació Operativa de Catalunya (Cecat), del Departament d'Interior. En general, el dispositiu de coordinació de l'emergència va funcionar correctament, per bé que inicialment els serveis d'emergències van tenir dificultats per a accedir al lloc dels fets perquè la zona encara no havia estat tancada.

b) L'actuació del conjunt dels serveis d'emergències fou exemplar. Es va dur a terme un gran esforç col·lectiu i humà per a atendre les víctimes, tant des del punt de vista sanitari com des del punt de vista psicològic.

c) La solidaritat del conjunt de la societat catalana també fou exemplar, tant en el lloc dels fets, contribuint directament a la gestió de l'emergència (vianants, establiments comercials, veïns de la zona, etc.), com en el conjunt del territori, col·laborant amb els cossos d'emergències i de seguretat i acceptant les afectacions derivades del dispositiu Gàbia.

23

El Parlament de Catalunya, amb relació a la gestió dels atemptats en l'àmbit de les emergències, formula les consideracions següents:

a) Els serveis d'emergències, tant de la Generalitat (serveis d'emergències Mèdiques, bombers de la Generalitat i servei de protecció civil) com de l'Ajuntament de Barcelona (Guàrdia Urbana, Centre d'Urgències i Emergències Socials i bombers de l'Ajuntament) es van desplegar amb rapidesa i van fer la feina amb professionalitat, eficiència i una bona coordinació.

b) Els bombers de la Generalitat tenen la competència d'investigació d'incendis, però no han exercit totes les funcions que concreten l'exercici d'aquesta competència ni disposen de prou recursos materials per a exercir-la, de manera que queda reservada la investigació en cas d'atemptats als especialistes dels TEDAX.

24

El Parlament de Catalunya, amb relació al funcionament durant els atemptats del Centre d'Atenció i Gestió de Trucades d'Urgència 112 Catalunya (CAGTU), formula les consideracions següents:

a) El dia que es va produir l'atropellament a la Rambla de Barcelona hi va haver dues disfuncions greus al centre de gestió del telèfon d'emergències 112 a Barcelona, i cal assenyalar amb preocupació que la Comissió no ha pogut aclarir-ne les raons: d'una banda, el 112 va estar bloquejat trenta minuts (des de les 17.55h fins a les 18.25h, aproximadament), sense poder rebre trucades d'emergència, amb un contestador automàtic que tallava la trucada al final de la locució enregistrada; d'altra banda, la Comissió ha constatat que cap responsable d'operativa del CAGTU ni cap comandament no es van incorporar al lloc de treball ni van fer acte de presència física al centre 112 al llarg d'aquella tarda per a dirigir la situació d'emergència, i consta únicament que el cap tècnic del 112 va fer un seguiment telefònic insuficient, a distància, dels tècnics de sala.

b) A les 16.50h del dia 17, la sala de Barcelona del 112 va rebre una trucada que informava d'un atropellament massiu a la Rambla de Barcelona. Poc després, en fer-se evident que es tractava d'un atemptat, es van activar tots els cossos operatius, que van arribar al lloc dels fets al cap de molt poca estona.

c) A les 17.55h, el centre 112 de Barcelona va deixar de rebre trucades, perquè s'havia activat per error un contestador automàtic dissuasiu i durant 21 minuts les trucades de la ciutadania varen quedar completament desateses. Els màxims responsables i els comandaments del CAGTU no estaven coordinant el servei *in situ* i no van tenir coneixement immediatament d'aquest episodi. No es coneix el volum de trucades que van quedar desateses durant el temps que el centre 112 de Barcelona va quedar inoperatiu, però es tractava d'un moment de màxim risc i màxima necessitat per a la ciutadania.

d) Al voltant de les vuit del vespre, s'emeten missatges contradictoris sobre la ciutadania confinada als establiments de la Rambla i es crea una situació de confusió: des del 112 es comença a informar la ciutadania confinada que poden sortir dels establiments, mentre que el Cos de Mossos d'Esquadra indica a les persones afectades que la instrucció no és correcta i que cal que es mantinguin confinades.

e) A les 00.00h, en acabar el torn de tarda de les sales del 112 de Barcelona i de Reus, s'hi va incorporar el torn reduït de nit i el servei va quedar en condicions mínimes, insuficients per a fer front de manera satisfactòria a l'atemptat que va tenir lloc a Cambrils aquella mateixa nit, a la 1.30h.

f) La gestió de l'atemptat que va fer el CAGTU va deixar en situació d'indefensió, en primer lloc, la societat civil, a qui es va impedir demanar auxili en un moment d'incertesa, i, en segon lloc, els treballadors de les sales 112, que es van trobar sols, treballant sense coordinació i sense directrius dels comandaments operatius responsables del centre. Únicament els Mossos d'Esquadra, via telefònica, guiaven les instruccions que el 112 havia de transmetre als ciutadans, i tan sols la professionalitat del personal de les sales 112 va permetre donar continuïtat al servei.

g) El CAGTU, que té externalitzada la gestió del servei d'emergències 112, no assegura una gestió correcta d'aquest servei: ni exigint els requisits necessaris per mitjà dels plecs de condicions administratives i tècniques ni, a posteriori, fent-ne un seguiment adequat. Es fa evident la deixadesa i la desatenció envers el funcionament bàsic del 112 i, en conseqüència, també envers els ciutadans.

25

El Parlament de Catalunya, amb relació a la resposta ciutadana als atemptats, formula les consideracions següents:

a) Hi va haver un comportament exemplar del conjunt de la ciutadania, particularment entre les persones i els col·lectius més propers als fets, com per exemple, botiguers, hotelers, taxistes o veïnat en general. L'esperit de col·laboració, el comportament humanitari i el respecte escrupolós de les indicacions donades pels cossos policials i d'emergències van contribuir a gestionar millor l'emergència.

b) La tarda del 17 d'agost de 2017, quan es va començar a tenir consciència que s'havia produït un gravíssim atemptat a la Rambla de Barcelona, quan les pitjors notícies començaven a confirmar-se, les persones que eren a l'epicentre, malgrat la por i la terrible sensació d'inseguretat individual i col·lectiva, van mantenir prou serenitat per començar a ajudar les víctimes, en uns casos, i en d'altres per seguir les indicacions i instruccions que, per a llur pròpia seguretat, donaven les forces de seguretat i els diferents serveis d'emergències. Cal recordar que en el primer moment hi havia una gran quantitat d'atropellats dispersos a la Rambla, al llarg dels gairebé cinc-cents metres que va recórrer la furgoneta amb què es va perpetrar l'atac.

Moltes de les persones que es trobaven a la Rambla i la rodalia en el moment de l'atac van quedar confinades en establiments oberts al públic, restaurants, botigues, bars i cafeteries. La col·laboració dels propietaris i responsables d'aquests establiments fou encomiable en tot moment i les tasques dels serveis d'emergència i de les forces de seguretat van facilitar la resposta primera a les conseqüències de l'atac.

L'activació dels dispositius policials per a trobar els possibles autors de l'atac de Barcelona va comportar també un immens caos circulatori que els conductors i els ciutadans directament afectats van suportar amb calma, encara que amb el temor provocat per la gravetat de l'atac i el desconeixement precís del que passava a la ciutat.

26

El Parlament de Catalunya, amb relació a la gestió de la informació sobre els atemptats, formula les consideracions següents:

a) La comunicació i la difusió de les indicacions dels cossos d'emergència en el decurs de la gestió de l'emergència es van fer d'una manera eficient.

b) L'oficina de premsa de la direcció del Cos dels Mossos d'Esquadra va recomanar que la comunicació pública de l'emergència l'assumís una persona uniformada del Cos, i el major Trapero va assumir aquesta responsabilitat, i el resultat fou que el conjunt de l'estratègia de comunicació institucional fou exemplar i es va desenvolupar correctament. Per bé que les falses alarmes i la difusió de rumors i notícies falses per mitjà de les xarxes socials va suposar un problema important a l'hora de gestionar el conjunt de l'emergència, Cal destacar que l'estratègia de comunicació institucional per mitjà de les xarxes socials fou clau per a contrarestar la gran quantitat de rumors i notícies falses que es van començar a escampar de manera exponencial durant les hores immediatament posteriors als atemptats.

c) Una part de les xarxes socials i dels mitjans de comunicació van optar per una sobreexposició gràfica dels atemptats, cosa que va afegir un dolor innecessari a les víctimes i a llurs familiars i els va generar una nova i gratuïta victimització, i cal assenyalar que l'impacte informatiu de l'atac va tenir abast planetari, tant per mitjà de les xarxes socials com per via dels mitjans tradicionals escrits o audiovisuals.

suals: sens dubte, es tracta d'un objectiu que els autors de la barbàrie perseguien, i cal constatar que la crueltat de les imatges, sumada a la diversitat d'orígens, nacionalitats, cultures i procedències geogràfiques de les víctimes, va contribuir a eixamplar-ne i a prolongar-ne la difusió.

d) A propòsit de la importància del paper dels mitjans de comunicació a l'hora d'analitzar els atemptats del 17 i el 18 d'agost de 2017, Xavier Giró, coordinador del màster en comunicació de conflictes armats, pau i moviments socials de la Universitat Autònoma de Barcelona, afirma en l'article «Dolor innecessari i distorsió de l'enteniment», publicat a *La Directa* el 18 d'agost de 2017, que «publicar o emetre imatges fortament emocionals, per una altra part, no contribueix a fer que l'audiència es formi una idea equilibrada, completa i el més ajustada possible a la realitat sobre els esdeveniments, les causes i les solucions, sinó que tendeix a dibuixar una representació mental esbiaixada cap la passió i la ràbia contra qui ha estat identificat com a l'autor. Als culpables se'ls associa la irracionalitat, se'ls qualifica de bàrbars, se'ls deshumanitza i, per tant, fa acceptable que eliminar-los sigui una solució.» En aquest sentit, cal remarcar que moltes portades i reportatges excessivament morbosos van superar tots els límits del codi deontològic del periodisme: ni protecció de la imatge dels menors, ni presumpció d'innocència ni contrast de la informació, i tot sovint excés de rumorologia.

e) Aquest seguiment dels atemptats per part d'alguns mitjans de comunicació, publicant i difonent imatges de les víctimes, va incórrer en pràctiques qüestionables tant des del punt de vista del dret a la imatge de les mateixes víctimes com des del punt de vista de l'impacte sobre la societat. En situacions com les viscudes durant els atemptats i els dies posteriors les xarxes socials i els mitjans de comunicació poden facilitar la propagació del discurs de l'odi o difondre discursos d'ideologies de violència extrema, i no es pot obviar la responsabilitat dels mitjans de comunicació en la propagació del discurs de la por i d'una falsa sensació d'inseguretat, que, com diversos experts han destacat, és proporcionalment petita en la magnitud del terrorisme com a fenomen global.

f) La gestió de la comunicació, en la relació amb les víctimes dels atemptats, fou molt complexa, ja que n'hi hagué moltes d'estrangeres, de fins a trenta nacionalitats diferents. El Cos de Mossos d'Esquadra va prioritzar donar la informació per mitjà de les xarxes socials, i ampliar-la posteriorment en rodes de premsa.

g) Els Mossos d'Esquadra van desplegar una estratègia comunicativa sense precedents a les xarxes socials i en diverses rodes de premsa. Certament, van actuar amb professionalitat en relació amb la comunicació; tanmateix, cal assenyalar amb preocupació el fet que els cossos policials siguin vistos com a únics coneixedors de la «veritat». Durant els fets analitzats per la Comissió, s'observa un cert seguidisme, acrític, de la versió policial.

27

El Parlament de Catalunya, amb relació a la cerca i captura dels presumptes autors dels atemptats, formula les consideracions següents:

a) La cerca i captura dels presumptes autors dels atemptats va ocasionar diversos escorcolls i entrades a domicilis per part de la policia al municipi de Ripoll, amb un fort desplegament que va generar pànic entre la població.

b) L'operació policial es va saldar amb sis persones abatudes i diverses persones detingudes, tres de les quals han estat finalment processades i estan actualment pendents de judici. Dues persones més van morir a l'explosió d'Alcanar.

c) Els sis presumptes autors dels atemptats que foren interferits o localitzats pels Mossos d'Esquadra foren abatuts mortalment a trets després de mostrar cinturons explosius que posteriorment es va certificar que eren falsos. La mort d'aquests joves no només va impedir que fossin posats a disposició de la justícia, sinó que també

va ocasionar que no es pogués disposar d'una informació de primera mà que hauria estat molt valuosa per a la investigació dels fets.

d) En el cas de les cinc persones abatudes a Cambrils, l'actuació dels Mossos d'Esquadra va interferir directament en la voluntat que tenien, manifestament, d'atemptar.

En el cas de la persona abatuda a Subirats, però, el context és diferent: no es tracta de la intercepció d'un grup en el moment precís en què volia perpetrar un atemptat, sinó que es localitza un dels presumptes autors que s'havia donat a la fuga, el conductor de la furgoneta que va atemptar el 17 d'agost de 2017 a la Rambla de Barcelona, Younes Abouyaaqoub, que fou localitzat el 21 d'agost a Subirats, a l'Alt Penedès, tot sol i amb un cinturó d'explosius simulat, i fou abatut a trets, com en els altres casos, pels Mossos d'Esquadra. Cal posar de manifest que no hi ha un protocol específic sobre com actuar en casos com els descrits, sinó que s'aplica el règim general sobre l'ús de la força i de les armes, en què prima el principi de proporcionalitat i la màxima d'evitar un mal major, i cal assenyalar que, tot i que els agents del Cos dels Mossos d'Esquadra estan instruïts per a no disparar a zones vitals, en tots sis casos els trets van abatre els presumptes autors dels atemptats.

V. La gestió després dels atemptats

28

El Parlament de Catalunya, amb relació a la gestió després dels atemptats en l'àmbit policial, formula les consideracions següents:

a) D'ençà dels atemptats dels dies 17 i 18 d'agost de 2017, el Cos de Mossos d'Esquadra ha estat reconegut a nivell internacional com un cos policial altament qualificat en matèria de lluita contra el terrorisme.

b) El Cos de Mossos d'Esquadra va endegar amb promptitud la revisió crítica del conjunt de procediments i actuacions que havia dut a terme en cadascuna de les diferents fases dels atemptats. Aquesta revisió abasta des de l'anàlisi de la implementació dels dispositius Gàbia i Cronos fins a determinats aspectes de la formulació del Proderae, passant per l'anàlisi exhaustiva de les circumstàncies de l'abatiment dels presumptes terroristes o per les raons per les quals la primera hipòtesi de treball després de la primera explosió a Alcanar apuntava a l'existència d'un laboratori d'estupefaents, en lloc d'un laboratori d'elaboració d'explosius.

c) El Ministeri de l'Interior espanyol ja ha modificat alguns protocols a fi de detectar compres massives de substàncies precursors per a la fabricació d'explosius, aspecte que sens dubte ha de contribuir a millorar-ne la prevenció.

d) Es fa imprescindible una interlocució normalitzada entre el Cos de Mossos d'Esquadra i la resta de policies d'àmbit estatal i europeu.

e) S'han produït algunes millores en la coordinació entre els diferents cossos policials de l'Estat, i així, per exemple, –el Cos de Mossos d'Esquadra ja està plenament integrat des del novembre de 2018 en l'organisme d'àmbit estatal Centre d'Intelligència contra el Terrorisme i el Crim Organitzat (CITCO). Si bé s'ha millorat també la coordinació de la policia catalana a nivell europeu i internacional, el procés d'integració de la Policia de la Generalitat a Europol encara no ha culminat.

29

El Parlament de Catalunya, amb relació a la gestió després dels atemptats en l'àmbit de l'atenció a les víctimes, formula les consideracions següents:

a) Si bé l'atenció immediata a les víctimes en el moment de l'atemptat i els dies posteriors fou adequada, el treball amb les víctimes al cap del temps és un àmbit en què l'Administració ha de millorar significativament. A mesura que ha anat passant el temps, la intensitat i la presència de l'Administració en l'atenció a les víctimes ha anat disminuint.

b) La Generalitat de Catalunya no té encara una oficina d'atenció a les víctimes ni disposa dels recursos humans i pressupostaris per a dur a terme una correcta atenció a les víctimes del terrorisme.

30

El Parlament de Catalunya, amb relació a la gestió després dels atemptats en l'àmbit social, formula les consideracions següents:

a) La societat catalana ha quedat fortament colpida pels atemptats de Barcelona i de Cambrils. Aquests fets, tanmateix, no han fragmentat la societat; ans al contrari, la resposta als atemptats des d'una gran unitat ha reforçat la cohesió social.

b) S'ha treballat des de diferents camps, tant socials com institucionals, per evitar que els atemptats de l'agost del 2017 alimentessin una reacció islamòfoba: el Departament d'Educació, per exemple, va emetre un document d'orientacions per al treball amb els alumnes sobre els atemptats, partint de la base que l'escola ha d'ésser un espai facilitador i integrador que aculli les emocions i les inquietuds de tots els alumnes.

c) Tot i que la resposta de la societat catalana als atemptats fou, en línies generals, de caire positiu, no es pot deixar de banda que la gravetat de les conseqüències dels esdeveniments de l'agost del 2017 ha tingut un impacte cert sobre la convivència, l'acceptació de les diferents cultures i la integració o el sentiment de pertinença, especialment envers els membres de la comunitat d'origen musulmà, siguin practicants o no, al municipi de Ripoll. Un municipi que ha quedat fortament impactat pels atemptats de l'agost del 2017, que van provocar desconfiança i fins i tot fractura amb la comunitat musulmana, però que ha volgut treballar per aconseguir una convivència social i intercultural més forta. En aquest sentit, l'Ajuntament ha impulsat un nou pla de convivència, amb un seguit d'accions adreçades a millorar el model d'integració de les comunitats d'origen estranger, entre les quals la predominant a Ripoll és la d'origen magribí i religió musulmana.

d) Els responsables dels serveis socials del Consell Comarcal del Ripollès, en estreta col·laboració amb l'Ajuntament de Ripoll, han iniciat un doble camí, a partir de l'experiència viscuda: d'una banda, promoure iniciatives de caràcter comunitari tendents a recuperar la normalitat perduda arran dels fets esdevinguts; de l'altra, revisar amb mirada crítica i voluntat constructiva els criteris que defineixen el grau d'integració d'una persona al si de la comunitat ciutadana, més enllà dels que hi havia establerts fins ara, que eren, entre altres, el coneixement de la llengua, l'escolarització o el fet d'haver nascut en territori català o espanyol.

VI. Les traves a la investigació dels atemptats

31

El Parlament de Catalunya, amb relació a eventuais incògnites en la investigació dels atemptats, formula les consideracions següents:

a) Dos anys i mig després de la mort de vint-i-quatre persones avui encara plana moltíssima opacitat sobre com Abdelbaki es-Satty –imam de Ripoll– va articular i tramatar els atemptats de la Rambla de Barcelona i de Cambrils. Aquest fet denota deixadesa o fins i tot negligència. Negligència que van exercir els partits que van bloquejar al Congrés dels Diputats la creació d'una comissió d'investigació, amb una capacitat d'actuació que no pot tenir una comissió del Parlament de Catalunya, que topa a cada moment amb matèries considerades secrets d'estat. Mantenir aquests interrogants oberts dona peu a imaginar tota mena de conspiracions.

b) Una de les incògnites principals és la relació que hi podia haver entre el Centre Nacional d'Intelligència (CNI) i es-Satty. En aquest sentit, el periodista de *Público* Carlos Enrique Bayo va publicar una sèrie d'exclusives titulades «La veritat sobre l'imam de Ripoll», que certament intenten posar llum en un context d'ombres, silen-

cis i opacitat oficials: periodistes havent de donar explicacions mentre els màxims responsables polítics de l'Estat refusen de comparèixer al Parlament de Catalunya.

c) D'entre els responsables polítics i alts càrrecs del Govern espanyol, només José Antonio Nieto, exsecretari d'estat de Seguretat, va acceptar de comparèixer davant la Comissió d'Investigació. Fou preguntat sobre els fets i, específicament, sobre la presumpta col·laboració d'es-Satty amb els cossos i forces de seguretat de l'Estat, sobre la vinculació entre es-Satty i el cas Chacal, sobre la comunicació entre els cossos policials belgues i els Mossos d'Esquadra i sobre les tres visites que la Policia Nacional va fer a Ripoll per contactar amb es-Satty. Cap d'aquestes preguntes no fou resposta amb la claredat que mereix la investigació, i Nieto va passar d'una actitud inicialment segura i col·laborativa a una actitud estrident i acusadora cap als diputats que li formulaven les preguntes.

d) Cal prudència a l'hora de donar per vàlides totes les afirmacions de Bayo en la seva sèrie d'articles. No hi ha la certesa absoluta de la veracitat dels informes, perquè se sap que foren elaborats a posteriori, o perquè se sap del cert, per exemple, que la hipòtesi de Bayo sobre que es-Satty era el confident «B5» del cas Chacal no és certa. Però el que sí que es pot afirmar és que és força evident que la relació d'es-Satty amb els cossos i forces de seguretat de l'Estat era més estreta que la descrita per Nieto. I que els Mossos d'Esquadra no han aclarit amb prou claredat per què el nom d'es-Satty no apareixia a les bases de dades consultades.

e) D'entre els fets que encara no encaixen, en la investigació dels atemptats, un dels més rellevants és la vinculació entre es-Satty i el Cos Nacional de Policia i el Centre Nacional d'Intelligència. Es pensa que es-Satty estava al corrent de tota l'operació terrorista i que, en aquest sentit, si el CNP en fa desaparèixer la fitxa, un cop és mort, és amb l'objectiu de desvincular-lo del cos policial perquè hauria estat un fracàs que un informador de la policia fos un dels cervells de l'atemptat. La Policia Nacional no transmet als Mossos d'Esquadra aquesta informació per una raó de jerarquització del cos. Diversos testimonis apunten al fet que es-Satty era el número dos de la cèl·lula terrorista. Es va poder conèixer amb posterioritat que tenia preparats tots els bitllets per a sortir cap a Europa. Per tant, amb les diferents informacions de què es disposa, es pot concloure que totes les proves indiquen que es-Satty era informador del CNI.

f) Malgrat les polítiques d'hiperseguretat (en el moment dels atemptats hi havia decretat el grau 4 sobre 5 d'alerta antiterrorista), es va fracassar en les tasques de prevenció de l'atac indiscriminat contra població civil.

g) Els dies posteriors a l'atemptat, els ciutadans vam esmorzar, dinar i sopar amb notícies i opinions, moltes de ben supèrflues, que volien aportar dades i explicacions, perquè estàvem assedegats de comprendre, necessitàvem entendre com havia estat possible aquell atemptat que ens va deixar trencats. Passat el temps, les aportacions han estat de més qualitat, però continuem sense haver fet un aprenentatge que ens deixi en una situació millor. Reparar i treballar per a la no repetició exigeix superar l'opacitat i els secrets d'estat i també buscar explicacions en les desigualtats estructurals que travessen la nostra societat i el conjunt del planeta.

VII. El fenomen de la radicalització

32

El Parlament de Catalunya, amb relació a la detecció de la radicalització en ambients d'aparent integració, formula les consideracions següents:

a) El procés de radicalització que es va produir en el grup de joves de Ripoll és més que una anècdota. Aquest procés, en un ambient social i fins i tot econòmic d'aparent integració, s'ha trobat sovint en altres grups i individus que han acabat cometent terribles atemptats contra llurs conciutadans. És ben cert que els instruments de què disposen les organitzacions terroristes per a reclutar i radicalitzar «fidels»

són diversos i de gran abast: la xarxa és plena de crides i proclames de radicalització terrorista.

Quan parlem d'integració en una societat sovint ho fem des d'una òptica subjectiva, sense adonar-nos que la nostra percepció no ha de coincidir, necessàriament, amb la dels individus que acaben integrant-se en aquestes organitzacions terroristes. Si aquesta radicalització i integració en grups terroristes s'acaba produint és perquè no n'hi ha prou amb tenir la residència, ni tan sols la nacionalitat, o amb tenir unes relacions cordials, fluides i positives en l'àmbit veïnal, o amb haver rebut una bona educació, o amb tenir una bona feina i uns ingressos que assegurin una bona qualitat de vida. Totes aquestes qüestions són indispensables, molt necessàries per a sentir-se integrat en la societat en què es viu, però de vegades no n'hi ha prou.

Perquè els individus que acaben en les xarxes d'organitzacions terroristes i que acaben cometent atemptats contra llurs conciutadans ho fan perquè en realitat no tenen un veritable sentiment de pertinença. En les nostres ciutats i els nostres pobles hi ha diverses qüestions que poden condicionar tenir o no tenir un veritable sentiment de pertinença. Són qüestions diverses que cadascú viu i percep de manera absolutament subjectiva.

És per això que cal buscar estratègies que detectin la radicalització. És molt important detectar la radicalització. Però aquesta radicalització no es produeix mai d'un dia per l'altre. És un procés llarg, per fases. I cal conèixer a fons quins són els factors principals que poden portar un individu o un grup d'individus a radicalitzar-se i a convertir-se en assassins. Però també cal conèixer els indicadors que permetin detectar aquesta radicalització en cadascuna de les seves fases.

Aquest és el veritable repte per al futur immediat. No només afinar i millorar les eines de detecció precoç de la radicalització. Cal construir un relat que refermi els valors democràtics de la nostra societat per damunt dels cants de sirena cap al radicalisme que, per múltiples vies, poden arribar d'una manera prou senzilla a joves com els de Ripoll. Cal que amb el reforçament col·lectiu d'aquests valors democràtics aconseguim que joves com els que van acabar radicalitzats i convertits en terroristes els facin seus abans de caure en mans dels grups que fan la prèdica radical. Hem d'aconseguir, per la via del reforçament dels valors democràtics compartits, que els joves i els individus susceptibles de radicalitzar-se els facin seus i se sentin no només identificats amb aquests valors sinó també plenament integrats.

Aquesta estratègia ha d'ésser proactiva i coordinada, impulsada per totes les administracions públiques i amb la participació i la implicació del teixit associatiu. Una estratègia de desradicalització que ha de minimitzar els factors de risc que poden alimentar i afavorir la radicalització i el trànsit cap al terrorisme totalitari. Una estratègia que ha de enfortir els valors essencials de la democràcia i que ha de combatre eficaçment els factors socials que fan difícil, si no impossible, el sentiment de pertinença a una societat oberta i democràtica. Una estratègia que ha d'evitar qualsevol tipus d'exclusió social, que ha d'impedir la discriminació, que ha d'eliminar el racisme i la xenofòbia.

Només per aquesta via, amb la implicació plena de les administracions públiques i del teixit associatiu als nostres pobles i ciutats, s'aconseguirà evitar la radicalització en àmbits d'aparent integració.

b) Com s'ha pogut comprovar reiteradament, una aparent integració en la societat no és garantia que no hi hagi radicalització i terrorisme, perquè hi ha individus o grups que, per bé que en aparença estan integrats, no s'acaben d'identificar amb la societat en què viuen: aquests individus són susceptibles de radicalització, sobretot, perquè no acaben de tenir definit un sentiment de pertinença i no veuen com a propis els valors que l'ordenament democràtic propugna i defensa, i perquè sovint hi ha algú ja radicalitzat que capta individus amb la intenció de radicalitzar-los perquè combatin amb violència els valors democràtics de la societat.

El Parlament de Catalunya, amb relació a l'acció de govern abans dels atemptats davant els reptes de la radicalització, formula les consideracions següents:

a) El Govern havia emprès abans dels fatídics atemptats de Barcelona i Cambrils polítiques dirigides a la prevenció de la radicalització i dels extremismes violents, amb dos enfocaments orientats a abordar els fenòmens dels extremismes violents i dels processos de radicalització: el de seguretat i el social.

b) El marc conceptual en què es basa aquesta doble perspectiva respon a l'aparició d'ideologies que defensen el trencament de la cohesió social per mitjà de la delimitació d'un nosaltres exclouent, és a dir, un nosaltres que deixa fora certs col·lectius per raó de llur diversitat (de gènere, d'orientació sexual, cultural, religiosa, de procedència, ètnica, fenotípica...): es tracta dels que s'identifica, de manera conjunta, com a ideologies de l'odi. En aquest marc, s'entén per *procés de radicalització* el procés que segueixen les persones que, des d'un punt de partida de simpatia o proximitat amb una d'aquestes ideologies, transiten cap a l'opció de la pràctica de la violència com a mitjà per a l'assoliment de llurs objectius polítics.

c) Les propostes de les ideologies de l'odi apareixen d'una manera més o menys contínua en la nostra societat, ja siguin «generades» per ciutadans nostres, ja siguin «importades» des d'altres zones geogràfiques. Habitualment, els generadors o els transmissors d'aquestes propostes són cercles molt reduïts o persones de manera individual. Aquestes propostes, per a poder desenvolupar-se i passar a l'actuació violenta, requereixen la formació de cercles més extensos de suport, que es comprometen amb les accions violentes, cercles que s'acostumen a crear al voltant dels «transmissors» i que estan formats per ciutadans del país.

d) Dins aquest marc conceptual, l'acció preventiva ha de tenir dues vessants complementàries: d'una banda, contra els generadors o transmissors de les ideologies de l'odi, i contra les organitzacions que els donen suport logístic, els financen o els donen cobertura, cal dur a terme accions preventives des de l'àmbit de la seguretat pública, perquè es desarticulin aquestes organitzacions i les xarxes locals o internacionals de què disposen; d'altra banda, per a evitar que aquests generadors o transmissors de les ideologies de l'odi puguin constituir grups de suport més amplis, cal dur a terme accions preventives des de l'àmbit social, a fi que aquestes propostes ideològiques violentes no siguin assimilades per ciutadans del país.

e) Des de la perspectiva de la seguretat pública, el Govern treballa des de fa molts anys contra els extremismes violents i, en concret, contra l'extremisme violent que utilitza l'islam com a pretext. Una de les eines de prevenció i detecció que s'han desplegat són els protocols de prevenció, detecció i intervenció de processos de radicalització extremistista violenta, coneguts com a Proderae, primer en l'àmbit de les presons i l'execució penal, després en l'àmbit de la policia de proximitat i les policies locals i, finalment, en l'àmbit del sistema educatiu.

f) Des de la perspectiva social, hi ha antecedents d'un grup de treball iniciat el 2012 i liderat des de la Direcció General d'Afers Religiosos, amb un enfocament de prevenció i lluita contra la radicalització islamista, que no va donar resultats i no va tenir continuïtat. A partir del 2016 es va reprendre el treball de prevenció des del Departament de Treball, Afers Socials i Famílies, liderat per un grup de treball amb participació d'altres unitats del Govern (Mossos d'Esquadra, presons, educació i afers religiosos), i el primer resultat d'aquest treball, fruit d'una jornada de reflexió que es va fer el 18 de novembre de 2016, amb participació d'experts nacionals i internacionals, fou el disseny d'un model de prevenció social en el qual es distingien tres nivells:

– Prevenció primària, adreçada de manera general a tota la societat, amb l'objectiu de limitar els factors de risc, que adopta bàsicament la perspectiva de l'interculturalisme i proposa tot un seguit de polítiques públiques per la igualtat (tant de drets

com d'oportunitats), pel reconeixement de la diversitat i la lluita contra la discriminació i per la interacció positiva.

- Prevenció secundària, adreçada a les persones en situació de risc, que inclou els mecanismes de detecció, avaluació i intervenció corresponents.

- Prevenció terciària, adreçada a les persones que ja han participat en accions o en grups d'extremisme violent, que inclou els mecanismes d'estímul per a la desvinculació d'aquests grups i els programes de desradicalització i reinserció social.

34

El Parlament de Catalunya, amb relació al procés de radicalització dels autors dels atemptats, formula les consideracions següents:

- a) Els atemptats de Barcelona i Cambrils foren reivindicats per Daeix (l'autoanomenat Estat Islàmic) mitjançant un comunicat difós per Amaq. Daeix identifica els autors de l'atac com a «soldats del califat», el terme amb què es refereix als membres de l'organització.

- b) El cas dels presumptes autors dels atemptats de Barcelona no compleix alguns dels patrons que s'han repetit en la radicalització de joves en altres punts d'Europa. Es tractava de nois molt joves i aparentment ben integrats a la comunitat, no immersos en conductes disruptives ni de delinqüència. Tampoc el municipi de Ripoll no respon a les característiques dels entorns geogràfics on els processos de radicalització poden ésser més habituals. Han d'haver viscut un procés de desconexió de la societat, una identitat en el fons no cohesionada, que ha passat desapercibuda per a la societat. Els mitjans de comunicació van mostrar la sorpresa de la comunitat en veure que parlaven català, per exemple, i la reflexió haurà de consistir a interrogar-se sobre els motius d'aquesta sorpresa. Quin imaginari hi ha implantat respecte a la comunitat musulmana? El fet que es compleixin els criteris d'integració formal, com l'escolarització, la llengua o la feina, implica que els migrants se'n sentin part? La societat catalana mateixa els veu com a catalans de ple dret i amb la mateixa identitat?

Aquesta acció ha posat de manifest que no hi ha un perfil únic dels qui exerceixen la violència extrema i ha desmuntat tots els possibles estereotips, en fer palès que la radicalització és un fenomen multifactorial que com a punt en comú té la crisi o la pèrdua d'identitat, sumada a la falta d'expectatives de futur en una societat que es fa aliena i que no té del tot integrada la multiculturalitat.

- c) Les mesures de prevenció per a fer polítiques públiques en l'àmbit de les violències haurien de partir de l'anàlisi de la nova forma del fenomen terrorista, de les possibles causes que podrien explicar per què uns joves aparentment integrats en la societat catalana han actuat amb aquesta violència, generant terror, sorpresa i incomprensió de la situació en la ciutadania catalana.

De les dades disponibles, per exemple, en educació, que indiquen que a quart d'ESO no es graduen un 11,3% dels alumnes d'origen espanyol, un 26,1% dels d'origen marroquí, un 39,9% dels d'origen paquistanès o un 60,6% dels d'origen gambià, se'n podria deduir que una primera fase d'acollida es duu a terme amb èxit, però calen actuacions urgents en una fase que es pot anomenar de construcció de la societat multicultural i amb diversitat religiosa i de creences.

Atès que la causa no és única, hi ha consens en el fet que la manera de tractar el fenomen és potenciar la gestió de la interculturalitat i garantir la cohesió, la integració i la recepció. Cal planificar polítiques públiques orientades a estudiar la societat present i a definir quina societat es vol tenir en el futur, en un món globalitzat, per a poder començar a construir-lo.

- d) Al juny de 2016 es va presentar, per a la detecció del risc d'extremismes violents, el Protocol de prevenció, detecció i intervenció de processos de radicalització islamista als centres educatius (Proderai), programa que es nodria d'experiències similars en altres països i que posteriorment es va redefinir com a Protocol de preven-

ció, detecció i intervenció de processos de radicalització extremistista violenta (Prode-rae), amb l'objectiu d'ampliar-ne l'abast i incloure-hi la violència extremistista exercida per altres grups, per a evitar de centrar la potencial amenaça terrorista en la comunitat musulmana i eliminar d'aquesta manera l'estigmatització de la religió islàmica.

Aquest programa de prevenció posa a l'abast de la comunitat educativa un seguit d'orientacions, de criteris i de recursos didàctics, amb sessions de formació que a partir dels atemptats es van oferir a tot el professorat (fins aleshores només anaven destinades als directors dels centres educatius), per a detectar i evitar processos de radicalització dels alumnes. Aquest projecte es crea i es complementa amb el Protocol de prevenció, detecció i intervenció enfront de situacions d'odi i discriminació, que ja era vigent.

La fiabilitat d'aquests instruments depèn de la quantitat de dades recopilades i de la gestió que després se'n fa, tot això sense oblidar el dilema sobre la possibilitat que aquesta extracció d'informació constitueixi una vulneració del dret a la intimitat i la privacitat de les persones, que s'hauria de ponderar en relació amb el bé protegit, la seguretat i la possibilitat real de vulneració. I cal remarcar que s'han alçat moltes veus, tant d'experts en les diverses disciplines afectades com de la societat civil, en contra d'aquesta intromissió indiscriminada en la vida privada, atès que es fa d'una manera intensiva, amb una pèrdua clara de la llibertat, i atès que no ha produït una reducció dels atemptats en el món occidental.

Tanmateix, els experts consideren que el coneixement que es té sobre els comportaments de les persones que es dediquen a accions de violència política són molt limitats, ja que globalment són poquíssimes persones les que executen aquest tipus d'actes i se'n té poca informació, i multitud d'informes avalen la poca fiabilitat de la predicció. La història dels atemptats extremistes a Europa mostra la impossibilitat real d'una vigilància absoluta i eficient.

En relació amb la complexitat de l'ús d'aquest tipus d'instruments, que són relativament nous a l'Estat espanyol, cal dir que els debats que es produeixen en altres països sobre les possibles conseqüències i els danys col·laterals que poden generar encara no han arribat, i són debats que caldrà tenir en algun moment per a poder prendre decisions amb responsabilitat.

Els estudis sobre el programa estratègic Prevent, aplicat pel govern britànic, indiquen que racialitza el crim i reproduceix la idea que dins de cada musulmà hi ha un criminal en potència. Quan un acte delictiu s'explica en termes de raça, s'assignen propensions criminals a tots els qui pertanyen a aquell grup determinat: a la criminalització s'hi suma l'estigmatització. Això obstaculitza la possibilitat que aquestes persones siguin vistes com a víctimes que poden patir crims d'odi o de discriminació o mesures excessives de control. En aquest sentit, cal remarcar que una valoració del protocol esmentat ha conclòs que, dels 7.500 casos analitzats en deu anys, només un 5% eren casos de risc seriosos.

Experiències prèvies com la del Regne Unit aporten informació. L'organització no governamental britànica Comissió Islàmica dels Drets Humans (IHRC) apunta que les conseqüències de l'aplicació del programa Prevent han estat greus perquè han coartat la llibertat d'expressió de les comunitats musulmanes per por d'ésser interpretades per les autoritats policials com a radicalitzades, fet que s'accentua en l'àmbit escolar, espai de cohesió on els joves forgen i desenvolupen la pròpia personalitat, i que acaba tenint un efecte contrari, de guetització i d'oclusió de la integració, ja que aquesta mirada criminalitzadora és percebuda com una amenaça pel subjecte i per la comunitat.

La comunitat educativa, el sindicat majoritari del sector i la Federació d'Associacions de Mares i Pares d'Alumnes de Catalunya han estat molt crítics amb la implantació d'aquest programa, que consideren que és estigmatitzador i segregador i que criminalitza la infància, etapa de la vida que mereix una protecció especial, i també han manifestat dubtes seriosos sobre els criteris indicadors i sobre la man-

ca de transparència en el contingut i el procés. «A nosaltres no ens correspon fer la funció de policies a les aules; nosaltres som docents», explica Ramon Font, portaveu del sindicat USTEC, majoritari en l'àmbit de l'ensenyament. A més de la criminalització d'una cultura o religió, els directors dels centres que han rebut la formació en el marc del Proderae exposen que, a més dels indicadors escrits, n'hi d'altres que es transmeten de manera oral, com per exemple el fet de portar les mans pintades amb alquena.

Una altra crítica ha estat la responsabilitat que s'imposa a les escoles i als docents, en una funció quasi policial de detecció, allunyada de la tasca educativa i pedagògica que els correspon.

Es critica també la falta de formació en diversitat cultural, religiosa i de creences, i la manca d'informació sobre els acords entre l'Estat i les confessions religioses majoritàries, com a traves que impedeixen de conèixer els drets fonamentals de les persones (a banda de considerar la necessitat d'una revisió dels acords amb confessions religioses en un estat que es declara laic).

Un altre element que els experts en prevenció d'extremismes violents i en polítiques de seguretat pública que han comparegut davant la Comissió d'Investigació han remarcat és el dubte que genera que siguin els cossos policials les persones que fan la formació a les escoles. Per una banda, no és l'actor més proper a la formació i el desenvolupament dels infants i els joves i, per l'altra, hi ha entitats especialitzades i professionals per a exercir aquesta funció. L'escola ha d'ésser viscuda com un espai segur de creixement i socialització, i el component sistèmic dels factors de risc de radicalització fa necessari que la prevenció s'abordi des de l'àmbit educatiu, familiar i social d'una manera coherent i coordinada.

El fet que tres dels autors de l'atac del 17 i el 18 d'agost consumissin propaganda extremista a finals de l'any 2014 i que es consideri que el grup es va gestar l'any 2015 no només mostra que el Proderae ha fracassat, i que cal una revisió profunda del programa, sinó que també indica que s'ha de fer una aposta clara amb accions concretes des d'una perspectiva multidisciplinària per a minimitzar els factors que convidin un jove a entrar en contacte amb un cercle extremista.

e) Com a resultat del debat obert en el marc de la Comissió d'Investigació, i un cop revisats els programes sobre les violències terroristes, cal remarcar que la prevenció és el factor clau per a minimitzar el risc d'un acte terrorista, i que aquest fenomen no es pot tractar d'una manera preeminent des de l'òptica de la seguretat i de l'acció policial.

35

El Parlament de Catalunya, amb relació a la ponderació entre llibertat i seguretat, i a la necessitat de combatre el racisme, la xenofòbia i la islamofòbia, formula les consideracions següents:

a) «Aquests nens eren nens com tots. Com els meus fills, eren nens de Ripoll», escrivia commocionada una treballadora social de Ripoll, Raquel Rull. Els joves que van perpetrar els crims de Barcelona i de Cambrils del 2017 formaven part teòricament d'un «nosaltres», d'una quotidianitat arrelada a les places i als carrers de Ripoll, «eren nens com tots». Cal preguntar-se, doncs, què va passar.

La resposta mai no la coneixerem del tot. Com va dir Marina Garcés en el prego de les festes barcelonines de la Mercè del 2017, «sempre tindrem el dubte de si realment volien morir matant, com van fer». Cal, doncs, parar atenció en allò que sí que se sap i que pot menar a conclusions que permetin d'evitar una repetició. Cal prendre consciència que vivim travessats per un racisme que se'ns fa invisible però que de manera estructural opera en el dia a dia. Un racisme material, institucional i simbòlic que trasllada les fronteres externes a fronteres internes, a fronteres de la quotidianitat. El racisme ens travessa cada dia quan donem veracitat als relats de la inseguretat de les institucions per a criminalitzar, per exemple, els venedors am-

bulants, o també quan veiem com a amenaça els joves adolescents sense referents familiars a Catalunya.

b) El racisme i la xenofòbia sempre han tingut els mateixos objectius: marcar un «nosaltres» oposat a un «ells»; construir d'una manera o d'una altra un enemic inassimilable que significa una amenaça per al «nosaltres». Però a qui deixem entrar en el «nosaltres» i a qui deixem pertànyer a «la nostra comunitat» defineix també qui som com a poble. I, a la inversa, a qui li prohibim l'entrada a la societat i a qui neguem la pertinença a la comunitat també revela com ens imaginem com a nació i com a poble.

I el «nosaltres» que hem de construir contra el totalitarisme i els fanatismes només serà possible si erradiquem el perpetu estat d'excepció a què es troben sotmeses les persones migrades i llurs descendents, ja que l'estat d'excepció comporta suspensió de drets. Com explica el professor de la Universitat de Girona Mostafà Shaimi, avui als nostres barris i ciutats «coexistim però no convivim, existeix una fractura social en les nostres vides».

c) El xoc que van produir aquests atacs en cap cas no pot servir d'excusa per a militaritzar l'espai públic i retallar drets i llibertats: pertoca tothom combatre l'odi i el feixisme amb solidaritat de classe i fraternitat entre els pobles.

Cal aprofundir en un debat més ampli en la relació entre la llibertat i la seguretat, tal com indica l'informe del Síndic de Greuges *Prevenició de la radicalització i el terrorisme a Catalunya*, del novembre de 2017: «Els governs tenen el deure de procurar protegir la societat amb la màxima diligència i efectivitat, però també amb ple respecte als drets i les llibertats.»

VIII. La resposta als atemptats

36

El Parlament de Catalunya, amb relació als mecanismes institucionals de resposta als atemptats, formula les consideracions següents:

a) Els fets del 17 i el 18 d'agost a Barcelona i Cambrils van llevar la vida a 24 persones, i van resultar-hi ferides 140 persones. La violència executada com a conseqüència del fanatisme religiós va causar catorze víctimes mortals directes de l'atropellament massiu deliberat a la Rambla de Barcelona el 17 d'agost; una altra, víctima d'un atac mortal durant la fugida d'un dels presumptes autors del crims, i una darrera víctima fruit d'un segon atropellament, la matinada del 18 d'agost, a Cambrils. De les vuit persones restants que van perdre la vida, dues ho van fer en l'explosió d'Alcanar i sis més com a conseqüència del dispositiu policial desplegat per a detenir els autors dels fets.

Dos anys i mig després d'aquestes morts, el desemparament és total, tant perquè es constata que en aquest temps no s'han atès les víctimes, els ferits i els damnificats de la manera adequada com perquè no s'ha complert la primera part necessària per a fer un dol: saber la veritat. Un dol que han de passar els familiars, però també la societat catalana en conjunt.

b) L'actuació dels Mossos d'Esquadra va tenir un impacte immediat entre els veïns de Ripoll: des del moment en què comencen a circular fotos dels veïns de Ripoll acusats d'ésser els autors de l'atemptat fins al moment en què es fortifica el municipi amb un gran desplegament policial i mediàtic.

Fins a dia d'avui el municipi de Ripoll viu les múltiples conseqüències dels fets que revictimitzen el municipi sencer i els familiars dels acusats en cada nou impacte mediàtic vinculat a la investigació.

És cert també que la mort no es va aplicar de manera premeditada i deliberada: les sis víctimes mortals són fruit d'una decisió que en qüestió de segons podria haver posat en risc la vida d'agents policials. La vulnerabilitat de sentir que una furgoneta pot convertir-se en una arma, la inseguretat provocada pel fet que a Cambrils s'obri un altre focus i el fenomen del terrorisme com a enemic del país han fet que, d'alg-

na manera, les morts dels terroristes no hagin suposat un element de dolor, en ésser vistos no pas com a víctimes, sinó com un «enemic abatut».

37

El Parlament de Catalunya, amb relació als mecanismes de resposta social davant els atemptats, formula les consideracions següents:

a) El 17 d'agost de 2017 la quotidianitat de la societat catalana va quedar tocada, de Barcelona a Cambrils passant per Ripoll, Vilafranca o Rubí. En aquest context es van activar iniciatives que mitjançant l'autoorganització van servir per a generar espais de resistència comunitària i antifeixista.

Fou important la gran manifestació del 26 d'agost a la ciutat de Barcelona sota el lema «No tinc por», una consigna que, d'alguna manera, connectava amb la idea de no estar disposats a sotmetre's a la doctrina del xoc de les guerres globals i el feixisme.

La manifestació va aplegar tant el teixit social i popular de la ciutat com les altes instàncies dels governs català i espanyol liderats pel rei Felip VI. I, malgrat la commoció i la confusió de les primeres hores, dels primers dies, i gràcies als moviments socials, el contingut de les protestes va anar una mica més enllà del «no tenim por» i es va recuperar el vell crit que, malauradament, perviu: «Les seves guerres, els nostres morts», i que d'una manera sintètica dota de context els fets.

És en aquest sentit que la societat catalana va mostrar un important rebuig a la figura del rei Felip VI i a la casa reial per les relacions amb el negoci de la guerra.

També va tenir una important rellevància la resposta popular i comunitària dels veïns de Ripoll, que van viure un gran impacte en el dia a dia de la vila. El mateix 26 d'agost una gran concentració va aplegar a més de tres mil persones a la plaça del monestir sota el lema «Ripoll per la pau, un pas endavant».

De la commoció en relació amb els fets i amb l'objectiu d'evitar que l'odi, el racisme i la islamofòbia fessin forat en la comunitat de Ripoll es va crear la xarxa veïnal «Som Ripoll»: una xarxa de suport mutu que va unir desenes de persones per a impulsar accions de caràcter formatiu i reivindicatiu en clau antiracista.

b) La resposta immediata va generar, com descriu la investigadora del CIDOB Blanca Garcés Mascareñas, els tres *nos*: no al terrorisme, no al racisme, la xenofòbia i la islamofòbia i no a la por. La condemna de la xenofòbia gairebé al mateix nivell que la condemna del terrorisme apunta que socialment no es va acceptar el marc dels uns contra els altres: nosaltres contra ells, ells contra nosaltres; Occident contra Orient, Orient contra Occident. Tanmateix, aquesta distinció en la resposta, en comparació amb altres fets similars a nivell europeu, podria haver estat més profunda.

Una imatge icònica de la resposta social als atemptats fou l'abraçada entre el pare d'un dels infants mort a la Rambla de Barcelona i l'imam de Rubí. Tanmateix, la islamofòbia latent va aflorar i encara persisteix, tant socialment com, especialment, a les institucions.

c) Cal continuar lluitant contra el feixisme, vingui d'on vingui, i reafirmar els valors d'acollida i equitat de drets que la societat catalana ha defensat sempre. El Parlament, per tant, rebutja totes les interpretacions i actuacions racistes i classistes que els fets van desencadenar: els atacs perpetrats per l'extremisme no representen la comunitat musulmana; al contrari, és aquesta comunitat la que arreu del món pateix amb escreix l'odi i el terrorisme.

IX. L'acció de govern duta a terme després dels atemptats

38

El Parlament de Catalunya, amb relació a la resposta política als atemptats, fa avinent que el Govern ha dut a terme les actuacions següents en matèria de prevenció de la radicalització violenta:

a) Pel que fa a l'àmbit de la prevenció des de la perspectiva social, la primera actuació del Govern després dels atemptats consisteix en una revisió a fons del Pla de ciutadania i de les migracions 2017-2020, que estava en el tràmit final d'aprovació, a fi d'incorporar-hi mesures específiques en aquesta matèria, tant pel que fa a la prevenció general com a programes específics. Com a fruit d'aquesta revisió, s'hi va afegir el programa 1.3.3, «Intervenció per a l'erradicació de l'extremisme violent i les ideologies de l'odi», que inclou mesures de prevenció, detecció i intervenció en aquest àmbit.

b) En segon lloc, el Govern ha dedicat una especial atenció a la situació social a Ripoll i a la comarca del Ripollès, amb una intervenció liderada pel Departament de Treball, Afers Socials i Famílies, que ha apostat per acompanyar les iniciatives locals orientades al reforçament del coneixement mutu i la convivència, en el marc d'un nou model de convivència a Ripoll.

El nou model de convivència a Ripoll és un programa impulsat pel Consorci de Serveis Socials del Ripollès i l'Ajuntament de Ripoll en què participen diversos departaments de la Generalitat, i també la Secretaria d'Igualtat, Migracions i Ciutadania (SIMC), representada pel tècnic territorial de la SIMC a les comarques gironines. Aquesta participació també es dona a la taula tècnica i a la taula política, en què també intervenen l'Oficina d'Afers Religiosos o el Cos de Mossos d'Esquadra. Es tracta d'un projecte que s'ha pogut dur a terme gràcies a l'aportació de les tècniques de cohesió social que el Departament de Treball, Afers Socials i Famílies ha contractat per mitjà del contracte-programa signat amb el Consorci, que ha comportat passar d'una tècnica a mitja jornada l'any 2017 a dues tècniques a jornada completa els anys 2018 i 2019. El projecte ha permès dur a terme accions concretes com ara formació per a professionals que treballen en l'àmbit comunitari des de la visió inclusiva; formació a les escoles; accions de sensibilització amb joves de la població per mitjà del Punt d'Informació Juvenil, o sessions de reflexió grupal entre diferents tècnics de l'Administració local.

c) D'altra banda, l'any 2019, la Secretaria d'Igualtat, Migracions i Ciutadania va organitzar, conjuntament amb l'Escola d'Administració Pública de Catalunya, tres projectes de recerca amb finançament europeu orientats a impulsar les eines per a reforçar el sentit de pertinença entre els fills de la migració amb la finalitat de prevenir possibles brots de radicalisme. Entre aquestes iniciatives, la Universitat Autònoma de Barcelona ha fet un treball de camp específicament a la ciutat de Ripoll, en què han participat joves de la població.

d) Igualment, d'una manera més general, la Secretaria d'Igualtat, Migracions i Ciutadania ha començat a desplegar les accions establertes en el Pla de ciutadania i de les migracions 2017-2020, i en concret, en relació directa amb la prevenció de l'extremisme violent que pren l'islam com a pretext, ha generat un producte de formació consistent en dues sessions de tres hores cadascuna (l'una orientada a donar suport als professionals de l'àmbit social a l'hora d'identificar la problemàtica i definir estratègies de prevenció, detecció i intervenció, i l'altra dedicada al coneixement dels processos que viuen els joves d'origen marroquí en relació amb la construcció del sentit de pertinença a la societat catalana), que ja ha donat lloc a trenta sessions de formació arreu del territori, amb la participació de 780 professionals de l'àmbit social, bàsicament de les administracions locals.

e) Finalment, la Secretaria d'Igualtat, Migracions i Ciutadania ha obert, dins la convocatòria de subvencions ordinària del Departament de Treball, Afers Socials i Famílies, una nova línia específica per a finançar projectes de prevenció dels extremitismes violents, a la qual s'han acollit set entitats, que desplegaran aquests projectes entre el 2019 i el 2020.

f) Pel que fa al Pla de ciutadania i de les migracions 2017-2020, que forma part de l'acció política del Govern en matèria de nova ciutadania, s'estructura en quatre eixos estratègics:

1r. Eix 1, Interacció en una societat diversa i cohesionada:

- Pacte nacional per la interculturalitat.
- Visibilitat de la diversitat cultural.
- Xarxes antirumors i programa «Espais lliures de racisme».
- Prevenció social dels extremismisme violents.
- Oficina per la Igualtat de Tracte.
- Lluita contra la violència masclista.

2n. Eix 2, Inclusió social de totes les persones amb independència de l'origen:

- Millora de l'ocupabilitat de les persones d'origen migrant.
- Lluita contra la irregularitat administrativa: suport a l'arrelament social (línia ACOL).
- Assessorament per al reconeixement de titulacions universitàries.
- Acollida i formació de famílies en el sistema educatiu.
- Lluita contra el fracàs escolar dels fills de famílies d'origen migrant.
- Programa «Instituts oberts».
- Alfabetització («Lletres per a tothom») i promoció de l'aprenentatge del català.
- Lluita contra l'exclusió social de les persones d'origen migrant (treballadors temporers, tràfic d'éssers humans i explotació sexual, joves i adolescents migrants sols).

3r. Eix 3, Acollida i inclusió dels refugiats que arriben a Catalunya:

- Ampliació del nombre de places a Catalunya del programa estatal d'acollida per a persones refugiades.
- Programes de mentoria social per a persones refugiades i per a joves migrants sols.
- Renda garantida de ciutadania accessible per a les persones refugiades.
- Programa de beques a estudiants refugiats al Líban.

4t. Eix 4, Gestió integral de les polítiques de ciutadania i migracions:

- Servei de primera acollida.
- Expedició d'informes per al tràmit d'estrangeria.
- Assessorament jurídic en matèria d'estrangeria.
- Programa «Hola, famílies!» de suport al procés de reagrupament familiar.

X. La necessitat d'una transformació social per a afrontar els processos de radicalització violenta

39

El Parlament de Catalunya, amb relació a la necessitat d'abordar una transformació social profunda amb vista a la prevenció de l'extremisme violent, formula les consideracions següents:

a) Cal promoure un procés de canvi estructural que sintetitzi les estratègies plantejades pels experts i acadèmics que han comparegut davant la Comissió d'Investigació: cal reformar les polítiques que s'han demostrat inefectives o contraproductives, reforçar les que funcionen i s'han demostrat eficients i útils i assajar noves propostes.

b) La implementació de polítiques de prevenció de l'extremisme violent (PEV) no es pot limitar al sistema educatiu, l'entorn penitenciari, els Proderae i l'acció dels cossos de seguretat, sinó que ha d'implicar tots els actors de la societat. En aquest compromís cal crear meses de coordinació entre els diferents estaments públics, però també promoure dinàmiques participatives amb la societat civil i organitzada. En aquest sentit, s'han de bastir més ponts de diàleg entre el món acadèmic i els experts del país i els d'altres d'entorns propers, que poden aportar una visió crítica sobre la prevenció de l'extremisme violent, i també els responsables polítics i les administracions públiques, tal com han sostingut davant la Comissió Moussa Bourekba i Lourdes Soler.

c) No es tracta d'un projecte amb un horitzó de finalització establert: com en qualsevol altre procés, caldrà fixar procediments de revisió i avaluació que garanteixin la compatibilitat entre les mesures adoptades i la realitat canviant de la societat.

40

El Parlament de Catalunya manifesta la necessitat de mantenir viu el model d'un sol poble en la diversitat com a barrera a les segregacions, i en aquest sentit formula les consideracions següents:

a) Hi ha una clara dissonància de marcs mentals entre els mal anomenats col·lectius minoritaris i la resta de la societat catalana. Aquest fet té un impacte crític en la percepció dels primers que, de retruc, contamina la interacció entre uns i altres i finalment promou l'establiment de compartiments estancs d'interacció social.

b) La segregació és el brou de cultiu de dinàmiques tòxiques presents en entorns propers, com és el cas de França. Reforçant aquesta idea, el síndic de Greuges, Rafael Ribó, ho va expressar amb molta claredat i vehemència: «No volem *banlieues* a Catalunya.» Sobre això, el representant de l'Espai Antiracista de Salt i Girona, Mostafà Shaimi, va manifestar en la compareixença davant la Comissió que «s'està generant el que se'n diu *autocomunitarisme*: «Com que en aquesta comunitat no hi tinc cabuda, em tanco en la meua comunitat», que és imaginària, perquè en realitat no hi ha tantes coses en comú entre persones que venen de llocs molt diferents. El que els uneix és l'opressió, el racisme, la violència. Això fa comunitat, una de reaccionària: «Com que la societat rebutja la religió, el vel, l'origen, m'hi aferro com a reacció.»

41

El Parlament de Catalunya, amb relació al paper de les institucions i els serveis públics en la transformació social necessària per a prevenir l'extremisme violent, formula les consideracions següents:

a) Si la primera línia de la interacció social és la quotidianitat, la segona és la prestació/recepció dels serveis públics. Els reptes que afronta el país obliguen a plantejar una reforma integral de l'Administració pública, ambiciosa i de fons.

b) A banda de garantir l'estat del benestar, en primer lloc cal resoldre el fet que la diversitat etnològica present als carrers de Catalunya no està representada en les institucions i els serveis públics, ni tampoc en els mitjans de comunicació. De la mateixa manera que s'emprenen mesures compensatòries per a pal·liar els efectes del masclisme, s'han d'emprendre accions que millorin aquesta mancança en aquests espais.

c) En segon lloc, cal abordar els dèficits d'identificació sociocultural dels servidors públics respecte als col·lectius vulnerables fent servir l'única eina que se sap que és realment efectiva, la formació. Aquesta mesura és especialment urgent en els cossos funcionaris que duen a terme tasques de rellevància especial i amb incidència social: en general, els qui ofereixen atenció al públic, i específicament els qui treballen en l'entorn sociosanitari o en l'entorn educatiu i els encarregats de la seguretat pública. L'impacte de llurs actuacions en la vida de les persones és tan crític com la percepció potencial de rebuig que poden generar en l'usuari.

d) La formació és clau per a cosir una fractura sociològica que lamina la construcció del sentiment de pertinença i incideix profundament en la identificació dels individus amb l'ens públic i amb la societat en general. Dolors Bramon, professora emèrita d'estudis àrabs i islàmics de la Universitat de Barcelona, afirmava en la compareixença davant la Comissió que «l'educació requereix educar els educadors, i per això deseducar-los d'allò que no sigui adequat». Afrontar aquest repte passa per aconseguir una resposta global del conjunt de la societat, amb el lideratge de les administracions públiques.

e) La professora de ciències polítiques de la Universitat de Barcelona i ESADE i experta en seguretat pública Sonia Andolz va fer palès que cal «aprofitar la informació que, tot i ser-hi, en mans d'agents socials, centres educatius, centres d'investigació, etc., en no estar processada no té caràcter d'intel·ligència i, per tant, no pot

produir cap resultat positiu». Resumint una idea bàsica: els organismes de l'Administració pública no poden operar com a compartiments estancs.

f) El camí que cal emprendre, doncs, passa per entendre la riquesa de la diversitat i créixer sense estigmatitzar-la. Les polítiques públiques han de tenir una visió holística, han de treballar la transversalitat i han de promoure la integració del conjunt de la societat en el procés creatiu, han d'ésser el motor del canvi.

42

El Parlament de Catalunya, amb relació al paper de l'escola en la prevenció de l'extremisme violent, formula les consideracions següents:

a) El paper de l'escola en les polítiques de prevenció de l'extremisme violent ha estat objecte de debat en la majoria dels països veïns europeus. També ho és a Catalunya. La posada en marxa a principis de l'any 2016 del Proderai (Pla de prevenció, detecció i intervenció de processos de radicalització islàmica) va formalitzar un model que incloïa també el sistema educatiu i els actors socials. Aquella proposta inicial del Departament d'Interior va rebre crítiques, que també s'han formulat davant la Comissió d'Investigació. Si bé el Proderai fou reformulat com a Proderae (Protocol de prevenció, detecció i intervenció de processos de radicalització extremista violenta), per a ampliar el focus sobre qualsevol forma d'extremisme i evitar un excés de zel sobre el fenomen de radicalització islamista, el Pla continua atorgant un paper preeminent a la comunitat educativa, enfocament discutit que si més no els experts han posat en dubte. En aquest sentit, Lourdes Vidal, directora de l'Àrea del Món Àrab i Mediterrani de l'Institut Europeu de la Mediterrània (IEMed), afirmava: «No podem convertir els mestres i els nostres actors socials en detectors, sinó que hem de fer que facin d'educadors i promoguin aquest entorn social contra l'exclusió i la marginació. En la prevenció, el paper de l'escola és crucial, amb currículums educatius reforçats que expliquin la igualtat; però, perquè no hi hagi divergència entre allò que expliquin i allò que s'exerceix al dia a dia al carrer, cal també treballar les desigualtats socials i l'exclusió.»

b) Cal insistir en la idea que detectar processos de radicalització violenta és alhora posar de manifest les mancances del sistema i, en definitiva, constatar que s'arriba tard.

c) L'escola i els actors socials tenen un paper cabdal en la construcció de la societat, i precisament per això cal segmentar adequadament l'àmbit d'actuació respectiu. En concret, pel que fa l'escola, l'article 2 de la Llei 12/2009, del 10 de juliol, d'educació, defineix els principis rectors del sistema educatiu, els principis generals que el regeixen, entre els quals destaquen els que garanteixen la transmissió i la consolidació dels valors propis d'una societat democràtica (llibertat personal, responsabilitat, solidaritat, respecte i igualtat), la inclusió escolar i la cohesió social, i el foment de la pau i el respecte als drets humans.

d) Excedir-se en el zel i alterar el rol dels educadors en aquest àmbit pot malmetre la imprescindible confiança i complicitat entre mestres i alumnat i, per extensió, comprometre la tasca central que la nostra societat atorga al sistema educatiu.

e) Si bé les polítiques de prevenció de l'extremisme violent es poden dur a terme amb el suport del sistema educatiu, cal centrar les atribucions de l'escola en el paper clau de garantir el reconeixement de totes les cultures en un entorn de valors compartits. Cal que l'escola sigui intercultural, que hi hagi interacció entre famílies de diferents orígens i que hi hagi formació també de cultura religiosa i conviccional per part del professorat i els professionals que treballen en aquestes escoles i en aquests entorns socioeducatius, tal com ho expressava davant de la Comissió Mostafà Shaimi, representant de l'Espai Antiracista de Salt i Girona, quan proposava que «cal promoure la laïcitat dels ens públics, sabent que això garanteix la llibertat religiosa, però hem d'evitar el laïcisme, especialment a l'escola: si traiem la religió de l'escola

no podem explicar determinats aspectes de la nostra història; en tot cas, cal formar per al coneixement de les diferents formes de religions».

f) Cal tenir ben present que s'obren altres escenaris més enllà de l'escola com a espai de socialització, i amb els nous escenaris s'obren també noves incògnites. Cal interrogar-se sobre què passa quan s'acaba l'escolarització obligatòria, i sobre quins són els espais d'interacció que hi ha fora del sistema escolar.

g) El síndic de Greuges, Rafael Ribó, en la seva compareixença davant la Comissió, va manifestar que «el principal problema a les escoles de Catalunya és la segregació, i pot acabar convertint-se en un problema social». Abordar una revisió del model escolar pel que fa a la distribució de la diversitat etnològica és imprescindible: les escoles anomenades d'alta complexitat suposen un repte que cal afrontar amb urgència. Com a societat tenim la responsabilitat comuna i compartida de fer efectius els drets i llibertats identificats en els valors transmesos a l'escola, i evitar també que el model socioeducatiu reproduïxi una societat asimètrica de dues velocitats que transiten en paral·lel. Cal ampliar el focus d'actuació, doncs, implementar la interculturalitat en el conjunt de la comunitat educativa, arribar a tot l'alumnat, i amb això trencar les dinàmiques de racisme sistèmic que són també, i principalment, motor del sentiment d'exclusió.

h) En la seva compareixença davant la Comissió, Marta Soler, directora del CREA, centre de recerca en teories i pràctiques superadores de desigualtats, de la Universitat de Barcelona, va destacar l'existència d'un discurs coercitiu dominant que influeix en la socialització dels joves, i que presenta com a atractives les persones que tenen actituds i comportaments violents. Per a enfrontar-se a aquest discurs, va apostar per un model dialògic de prevenció i resolució en què es passi de l'abordatge disciplinari al comunitari, un model adreçat a tota la comunitat educativa en què el conflicte i les conductes violentes s'aborden, de nou, des de la perspectiva preventiva: s'elaboren normes de conducta amb la participació de tot el centre i de tota la comunitat educativa (alumnat, professorat i familiars), incloent-hi formació a les famílies i al professorat sobre el paper de la violència en la socialització. Els elements clau del model proposat per Marta Soler són la tolerància zero des dels zero anys i la solidaritat amb les víctimes des dels zero anys: en resum, la configuració d'un model de solidaritat entre iguals, d'ajuda entre iguals i de rebuig a les agressions des de ben petits.

43

El Parlament de Catalunya, amb relació a la necessitat d'evitar una sobreprotecció de la societat en resposta a l'amenaça terrorista, formula les consideracions següents:

a) Un dels objectius principals del terrorisme és provocar una sobrereacció de seguretat. Una sobrereacció que provoca encara més aïllament i exclusió i, de retruc, la radicalització de nous elements. És a això que es referia precisament la professora Sonia Andolz en la seva compareixença davant la Comissió quan va afirmar que «la securització ha d'ésser temporal i limitada: cal entendre que després de la securització és difícil retrocedir i recuperar drets». És evident que la consumació d'accions violentes requereix la posada en joc també de mesures de caràcter policial, però no podem perdre de vista que el caràcter i l'abast d'aquestes mesures té implicacions directes en la vida de les persones.

b) Davant de l'evidència que l'objectiu de l'acció violenta és debilitar la convivència entre integrants de comunitats diferents, de manera que les situacions que es visquin permetin justificar el discurs de la violència i validar-ne la narrativa, la resposta de seguretat no pot caure en el parany de modular inadequadament les accions a emprendre. El catedràtic Joan Anton Mellon completava aquesta reflexió: «L'esclupolositat de les nostres actuacions ha de marcar la diferència, sense palliatius, respecte de l'acció terrorista. Els problemes de les democràcies se solucionen amb

més democràcia i no amb menys.» I també Luca Gervasoni, president de l'Institut Internacional per l'Acció No Violenta (Novact), va insistir en aquesta idea, en reiterar que «cal assegurar que les polítiques antiterroristes garanteixin la protecció dels drets humans: un estudi de Nacions Unides sobre Boko Haram a Nigèria explica que un 70% dels afectes a l'organització terrorista basen la seva postura en els abusos de les polítiques antiterroristes en material de drets humans».

c) Retrocedir en l'exercici de les llibertats no assegura el risc zero en seguretat i, en tot cas, pot alimentar un excés de zel col·lectiu que pot dur a un increment de l'estigmatització: no contribueix gens a la construcció d'una solució, sinó que col·labora en la perpetuació de les causes del problema. Mario Toboso, doctor en seguretat internacional, professor de terrorisme i antiterrorisme de la Universitat de Barcelona i especialista en radicalització terrorista, va afirmar davant la Comissió que «hi ha dissonància entre el risc real i el risc percebut: en això, hi col·laboren els mitjans de comunicació i les xarxes socials». I Jordi Armadans, director de Fundació per la Pau (Fundipau), va destacar que «la projecció del terrorisme està sobredimensionada, l'amenaça més gran ve molt més d'altres aspectes: la imprevisibilitat, la projecció comunicativa i l'impacte sobre la població civil atorga una rellevància al fenomen que quantitativament a Europa és petit.»

d) Cal superar el discurs de la inseguretat i la por. Les dades indiquen que el principal problema de la societat no és pas el terrorisme daeixista: les xifres de dones mortes per violència de gènere, per exemple, superen amb escreix les de víctimes del terrorisme, i malgrat tot s'ha contribuït a crear una sensació d'inseguretat que sobredimensiona els efectes del fenomen del terrorisme. També en això el caràcter de les polítiques de seguretat pública és clau, com ho és el tractament que hi donen els mitjans de comunicació.

En aquest sentit, no es pot permetre que la por faciliti l'acceptació d'un determinat marc mental que justifiqui la vulneració de drets com un «mal necessari» en la lluita contra el terrorisme. És un mecanisme que les institucions i els ciutadans de Catalunya coneixen bé, en l'aplicació que en fa l'Estat espanyol amb el pretext de la protecció de la unitat d'Espanya. Cal tenir sempre present que és el fracàs de les polítiques preventives el que ens aboca a una resposta centrada en la seguretat.

44

El Parlament de Catalunya, amb relació al paper dels mitjans de comunicació en la prevenció de l'extremisme violent, formula les consideracions següents:

a) La Comissió d'Investigació, durant la compareixença de Xavier Giró Martí i Antoni Castel, coordinadors del màster en comunicació de conflictes armats, pau i moviments socials de la Universitat Autònoma de Barcelona, ha constatat la rellevància del contingut i la forma de les informacions periodístiques i l'impacte potencial que poden tenir aquests dos aspectes en la revictimització de les víctimes del terrorisme. En aquest sentit, la Comissió ha constatat que hi va haver una sobreexposició gràfica dels atemptats, i que aquest fet té un impacte sobre la societat: l'emocionalitat de les imatges interfereix en l'anàlisi racional dels fets i promou una resposta també emocional, especialment en el cas de les imatges que inclouen menors.

b) En el context esmentat, és especialment important preservar la presumpció d'innocència. No fer-ho promou dinàmiques reactives genèriques contra la totalitat d'un col·lectiu i reforça indirectament l'estratègia de confrontació subjacent en les accions terroristes vinculades amb el discurs de l'odi i la radicalització violenta. Els autors, des d'una perspectiva humanista, també són víctimes (en aquest cas, de processos de radicalització), i per extensió, en qualsevol cas, les persones de l'entorn dels autors també en són per assimilació, a ulls de bona part de la societat, coautors, una visió que es promou amb lleugeresa en negar la presumpció d'innocència.

c) Cal canviar el paradigma discursiu dels mitjans de comunicació sobre els processos de radicalització, pensant en com poden contribuir els mitjans a resoldre

aquests conflictes, més enllà de facilitar informacions puntuals aïlladament, sense una visió de conjunt del fenomen del terrorisme.

45

El Parlament de Catalunya, amb relació a la necessitat de trencar la dicotomia entre «nosaltres» i «ells», formula les consideracions següents:

a) Per a trobar l'origen de l'enfocament dicotòmic en la relació entre el món àrab i Occident cal remuntar-se a la dècada dels vuitanta del segle passat, tal com explicava a la Comissió d'Investigació Lourdes Vidal, directora de l'Àrea del Món Àrab i Mediterrani de l'Institut Europeu de la Mediterrània (IEMed): «Després de la caiguda de l'URSS, Occident busca un nou enemic en l'orientalisme antic, que estudia l'Orient Mitjà i construeix una imatge de l'islam com una civilització compartimentada, monolítica, estàtica, incompatible amb uns determinats valors suposadament exclusius d'Europa o del món occidental, ni tan sols universal, sinó exclusius d'aquest món occidental, que serien la democràcia i la modernitat». D'aquí sorgeix la idea de la dicotomia i del xoc de civilitzacions, que es torna política després de l'11-S, un enfocament simplista que assimila un comportament individual al d'una comunitat en general.

b) Les polítiques de prevenció de l'extremisme violent (PEV) inclouen, evidentment, la prevenció dels factors de risc que poden alimentar la predisposició a participar en grups violents, el treball sobre els factors previs d'exclusió social i el treball per evitar l'aparició d'ideologies dicotòmiques i violentes. En aquest sentit, com afirma Lourdes Vidal, cal diferenciar la detecció, entesa com a identificació i detecció de riscos, de la prevenció, entesa com a construcció de societats resistents i resilients a aquests riscos: la primera hauria de formar part de la feina dels cossos policials; la segona té un caràcter més social.

c) No hi ha dubte que es fa una utilització maniquea de les diferències, que en realitat són oportunitats d'enriquir la societat. Es podria dir, fent un símil geològic, que les societats actuals són el producte de la sedimentació social i cultural de diferents grups humans al llarg dels segles: com afirma l'arabista Dolors Bramon, plantejar la catalanitat sense assumir el paper cabdal de la cultura àrab al llarg de la nostra història és, en essència, negar-se un mateix.

d) El desconeixement és un dels desencadenants de l'exclusió mútua, i l'exclusió mútua genera endogamització social i cultural, que al seu torn dona lloc a la construcció d'una realitat dicotòmica, la qual, finalment, germina en la desconfiança i, en alguns casos, en l'enfrontament violent. La gènesi d'aquest procés troba explicació en la teoria dels marcs mentals de George Lakoff, en el sentit que per a analitzar el fenomen s'apliquen models occidentals que no serveixen per a comprendre dinàmiques orientals.

e) El camí que cal emprendre passa per entendre la riquesa de la diversitat i créixer sense estigmatitzar-la, i no centrar-se només en una part de la societat, que promouria de nou l'estigmatització. Les polítiques públiques han d'ésser el motor del canvi: han de tenir una visió holística, han de treballar la transversalitat i han de promoure la integració del conjunt de la societat en el procés creatiu.

46

El Parlament de Catalunya, amb relació a la necessitat d'evitar la vinculació reduccionista entre món àrab i violència, formula les consideracions següents:

a) No hi ha, amb caràcter general, una relació causal directa i permanent entre la ideologia salafista i el pas a l'acció violenta, i tots els experts que han comparegut davant la Comissió d'Investigació, com Moussa Bourekba, Lourdes Vidal, Mario Toboso, Dolors Bramon o Joan Anton Mellon, s'han pronunciat en aquest sentit: es tracta, en tot cas, d'una interpretació interessada i minoritària. La utilització del salafisme com a pretext és la que pot conduir a l'acció violenta, de la mateixa manera

que succeeix amb expressions de l'extremisme violent d'arrel ultradretana i forta implantació al món occidental.

b) «L'islam veritable defuig la violència», deia Dolors Bramon davant la Comissió, i aquesta afirmació reforça el convenciment que la relació entre el salafisme i el pas a la violència no només és espúria, sinó que parteix d'un plantejament simplista de la qüestió. S'obvia que darrere d'aquest plantejament hi ha un ús maniqueu de la ideologia religiosa, que s'utilitza per a donar coherència i legitimitat al discurs radicalitzador, però que no és purament un factor d'incitació a la violència.

c) La Comissió ha constatat, per via del testimoniatge dels experts, que no és pas que l'islam estigui en un procés de radicalització, sinó que hi ha un procés d'islamització de certs grups radicals. Tanmateix, no es pot passar per alt la preocupació existent al voltant del paper dels imams a Catalunya, ni la importància de les fórmules de contractació d'aquests membres de la comunitat i de la formació que reben.

d) Mohamed El Ghaidouni, president de la Unió de Comunitats Islàmiques de Catalunya, remarcava davant la Comissió que la formació en matèria religiosa dels imams és una qüestió administrativa, responsabilitat de l'Administració, i que la llengua en què s'imparteix la predicació és important, però que el problema central és el contingut del que transmet l'imam, i en aquest sentit recordava que les juntes de les comunitats religioses no tenen els coneixements administratius adequats per a triar adequadament els imams, ni tampoc els legislatius.

e) Atendre les propostes dels membres de la pròpia comunitat islàmica encaixa en la línia de la construcció col·lectiva i de la coproducció de polítiques imprescindibles davant el fenomen de la radicalització.

47

El Parlament de Catalunya, amb relació a la construcció compartida d'estratègies ideològiques de prevenció de l'extremisme violent, remarca que:

a) Marginalitzar les idees radicals és contraproduent, i que és més efectiu esforçar-se a evitar que es concreti el pas a la violència i, en aquest sentit, recentrar ideològicament el salafisme extremista i forçar-lo a interactuar amb la resta de propostes, de manera que per la via de la participació en el diàleg intercultural i la coproducció de models de convivència es pugui desfer la dicotomia entre «nosaltres» i «ells».

b) La construcció de contranarratives és de fet la constatació del fracàs del discurs propi, i malgrat això és una eina imprescindible que cal promoure adequadament.

48

El Parlament de Catalunya, amb relació a les causes dels processos de radicalització violenta, formula les consideracions següents:

a) Intentar estandarditzar un model de radicalització és un error, com ha quedat demostrat: la creació de perfils és temptadora, però no és efectiva, i no n'hi ha prou de controlar tots els entorns, perquè el fenomen és canviant. La majoria dels compareixents davant la Comissió d'Investigació especialistes en l'estudi dels processos de radicalització apunten a factors múltiples i diversos com a precursors de la radicalització violenta, com ara un passat delictiu, la recerca d'adrenalina, factors psicològics com la pèrdua d'autoritat parental o d'autoritat comunitària, la voluntat de destacar o d'encaixar, la fraternitat o el sentiment de pertinença a un grup. Tal com ho descriu Lourdes Vidal, el grup violent capitalitza els efectes del presumpte rebuig de la societat, de la mala interacció amb l'entorn, i hi contraposa la interacció que et fa encaixar, que et fa sentir important dins el grup.

b) La radicalització d'inspiració islamista, analitzada davant la Comissió per Moussa Bourekba, gira al voltant de la idea que no és possible ésser musulmà i occidental a la vegada, perquè les dues realitats no comparteixen els mateixos valors, perquè Occident odia els musulmans, els discrimina, els exclou de la societat. Es produeix una dualitat cultural en els col·lectius vulnerables a la radicalització violenta.

ta, que senten que no són ni d'un lloc ni d'un altre (un conflicte que pateixen la gran majoria dels fills de migrants), i també esdevé crítica en el moment de l'adolescència la pèrdua del rol de referència parental a causa de la freqüent baixa competència cultural de pares i mares respecte a la societat d'acollida (un coneixement deficient o nul de les llengües del país d'acollida, combinat en alguns casos amb analfabetisme i sovint amb profundes diferències entre les societats rurals d'origen i la societat urbana d'acollida).

c) La cristallització o no dels processos de radicalització violenta depèn, doncs, de la influència de factors personals, psicològics, religiosos i socioeconòmics, i en la prevenció s'havia prestat fins ara una atenció especial a factors relacionats amb la integració, però s'havia passat per alt com a factor rellevant el sentiment de pertinença, un concepte que aborda la subjectivitat de l'individu i no tant l'objectivitat dels factors «científicament» mesurables, com el coneixement de la llengua, la participació en les activitats de l'entorn o l'escolarització. Abordar la influència que puguin tenir en aquesta percepció personal factors com l'exclusió social, la discriminació, les experiències d'humiliació, el discurs de l'odi o el sentiment de marginalització és punyent per a la societat d'acollida, perquè la posen com tal davant del mirall.

49

El Parlament de Catalunya, amb relació al paper de la política en la prevenció de l'extremisme violent, formula les consideracions següents:

a) Per a entendre la naturalesa polièdrica del fenomen dels processos de radicalització violenta cal acceptar que tenen també un caràcter polític, i no només pel que fa a les mesures que cal emprendre, sinó també pel que fa a la definició dels orígens del fenomen. El pas d'analitzar els orígens és imprescindible en qualsevol procés de resolució de problemes, i la negació d'aquest caràcter concret es pot convertir en aquest cas en un escull insalvable.

b) La radicalització violenta és el resultat d'un conjunt complex de circumstàncies en un llarg espai de temps que abasten no només l'àmbit local, o ni tan sols el nacional, sinó que tenen profundes implicacions derivades del context internacional. i cal tenir present, per això, que el paper de la geopolítica és cabdal en un fenomen de caràcter inequívocament transnacional. Així, esdeveniments que ocorren en un llogaret de Síria poden resultar cabdals per a la catalització d'un procés de radicalització violenta a més de tres mil quilòmetres, al Ripollès. Aquesta idea, projectada d'una manera clara en la cosmogonia àrab, pren forma en la comunitat global islàmica (en àrab, *umma*), reinterpretada des de les tesis de l'extremisme violent pretesament islàmic. L'*umma* evoca una mena de panarabisme forjat sobre l'acumulació de greuges contra la comunitat islàmica i aprofita per projectar-los sobre la realitat de «la comunitat» als països europeus de residència.

c) Aquesta nova i pertorbadora realitat ha donat lloc a un nou terme, la «glocalització», en què l'individu, el grup, l'organització i la comunitat són capaços de pensar en clau global i actuar de manera local.

d) Els experts que han comparegut davant la Comissió també han advertit sobre l'impacte d'un altre nou concepte, «entorns hostils», per sintetitzar l'estratègia dominant en els països occidentals envers el control de la immigració, que projecta la idea que, en lloc de terra d'acollida, els països d'arribada són llocs on el nouvingut no obtindrà suport ni protecció: s'aspira així a desincentivar els moviments migratoris, alimentar la idea de la dualitat i, de retruc, adobar el terreny per als processos de radicalització.

50

El Parlament de Catalunya, amb relació a l'evolució cap a una societat moderna, transcultural i participativa, formula les consideracions següents:

a) La riquesa de la societat catalana rau en la convivència harmònica de les diferents realitats socioculturals i no pas en l'homogeneïtzació d'aquestes realitats

diverses en un model reduccionista i excloent. Configurar una democràcia avançada passa per superar la coexistència i promoure la convivència, sobre la base d'una identitat compartida.

b) Per a implicar la comunitat musulmana en la construcció social cal que els seus membres hi participin no en aquesta condició, de musulmans, sinó en la condició de membres de la societat, en la condició de mestres, arquitectes o periodistes, per exemple. Cal, com afirmaven davant la Comissió Lourdes Vidal o Joan Anton Mellon, donar veu als membres de la comunitat musulmana, rebre'n l'opinió, empoderar-los, donar un paper rellevant a les comunitats afectades en el disseny i la implementació de les polítiques en aquest camp.

c) Mesures orientades a la prevenció dels extremismes violents com ara el diàleg interreligiós i la cooperació entre líders religiosos, la promoció de la participació ciutadana en diferents espais institucionals, les polítiques de prevenció de la radicalització a les presons o les accions a la comunitat per a promoure contradiscursos i contranarratives que llevin atractiu i glamur a les conductes violentes són necessàries, però cal tenir en compte que moltes d'aquestes mesures només apunten a una part de la societat, quan el repte és conjunt. Cal mirar-se al mirall i anar més enllà. El primer error, de base, és dualitzar les accions, perquè s'evoca de nou la dicotomia: el repte principal és interioritzar la diversitat, normalitzar-la per la via de crear un nou marc mental que inclogui el conjunt de la societat, que naturalitzi la diferència i li atorgui la categoria de valor que cal preservar. És un camí que es pot recórrer des d'el desafiament principal, que és el desconeixement, a partir de la coparticipació de la comunitat en conjunt.

X. Recomanacions i propostes de millora

XI.1. Recomanacions en matèria de prevenció dels extremismes violents

XI.1.1. La defensa dels valors democràtics i de la convivència intercultural com a fre dels processos de radicalització violenta

51

El Parlament de Catalunya, en l'àmbit de les polítiques de prevenció dels extremismes violents, i pel que fa a la necessitat d'un model de convivència que dificulti els processos de radicalització violenta, formula les recomanacions següents:

a) La prevenció dels extremistes violents, de les conductes racistes, d'odi i discriminatòries, s'ha d'abordar des d'una perspectiva d'intervenció integral, transversal i social, des de disciplines diverses, i involucrar en els programes de prevenció els professionals d'àmbits com la pedagogia, la sociologia, la psicologia, l'educació social o la mediació, impulsant actes concrets per a una inclusió efectiva i real, viscuda com a tal per tota la societat catalana. Per prevenir aquestes conductes extremistes, cal treballar tenint present la complexitat del marc en què es donen, i cal erradicar les situacions que poden arribar a empènyer les persones a la precarietat o a l'exclusió social, fet que pot facilitar l'aproximació a grups violents. I cal treballar des d'una òptica tant individual com col·lectiva, reforçant la mirada de la responsabilitat de la comunitat per a construir la societat que volem.

b) Cal promoure els valors de la democràcia i la participació de la ciutadania en els diferents espais institucionals de participació ciutadana.

c) Cal promoure de manera efectiva el reconeixement de la diversitat com a valor present al si de la societat catalana, i construir, amb la participació de tothom, un model de convivència fonamentat en els valors del respecte mutu, la cohesió social i una veritable integració.

d) Cal superar el discurs que divideix entre «els d'aquí» i «els d'allà»: un 50% de la població immigrada fa més de cinc anys que viu a Catalunya, ja no són migrants, ja formen part de la societat catalana. S'ha de construir, per tant, un marc conceptual que defineixi una societat com la catalana, integrada per gent diversa,

conformada per tothom. És important posar en valor i reconèixer tot el que la diversitat aporta a la societat catalana: tot el que hi aporten, després d'un dur itinerari de migració, les persones immigrades.

e) Cal establir el pacte nacional per la interculturalitat, en desplegament de l'acord de govern del febrer del 2017, que impulsi la implementació d'una política general de prevenció dels extremismes violents per mitjà de l'extensió transversal de polítiques públiques fetes des d'una perspectiva interculturalista, de manera, en primer lloc, que totes les polítiques públiques fomentin l'equitat, el reconeixement de la diversitat i l'afavoriment de la interacció positiva i, en segon lloc, que, actuant sobre aquestes bases, s'estructuri un sentit de pertinença a la societat catalana que arribi a totes les persones que en formen part.

XI.1.2. La incidència del fanatisme religiós en els processos de radicalització violenta

52

El Parlament de Catalunya, pel que fa a la incidència del fanatisme religiós en els processos de radicalització, formula les recomanacions següents:

a) Cal abandonar la narrativa que subratlla la incompatibilitat entre l'islam i la democràcia, ja que afavoreix l'estigmatització dels musulmans.

b) Cal desvincular islamisme i terrorisme, i cal incloure les comunitats afectades en la tasca de desfer aquesta falsa identificació i en el disseny, la implementació i l'avaluació de les polítiques de prevenció dels processos de radicalització.

c) Cal contradir el discurs de l'extremisme violent i dissenyar recursos de suport per a la creació de contranarratives que buidin d'atractiu les accions violentes.

d) Cal que els responsables d'afers religiosos del Govern i dels ajuntaments rebin periòdicament informació adequada sobre els possibles riscos de radicalització en els respectius àmbits d'actuació.

53

El Parlament de Catalunya, amb relació a la necessitat de combatre i erradicar la islamofòbia i d'afavorir la convivència entre les diverses confessions i creences:

a) Reconeix la religió musulmana, amb la seva pluralitat, com una de les creences més esteses avui a Catalunya, i reitera que, sens perjudici de la laïcitat de les institucions, ha de disposar del mateix estatus jurídic i institucional que la resta de confessions.

b) Considera que cal promoure la formació de grups de diàleg interreligiós de base, la interacció entre associacions de comunitats religioses i creences diverses, per afavorir l'aprofundiment del coneixement mutu, i la cooperació i el diàleg entre líders religiosos de les diferents confessions i religions.

c) Constata l'increment de la islamofòbia, manifestada en actituds d'odi i discriminació envers les persones musulmanes, o percebudes com a musulmanes, rebutja fermament aquest fenomen racista, combinat sovint amb un clima de por, i insta el Govern, amb l'objectiu de combatre la islamofòbia, a dur a terme les accions següents:

1r. Desplegar la Moció 151/XI, sobre islamofòbia, aprovada pel Ple el 27 de juliol de 2017, que proposava mesures com elaborar un pla de lluita contra la islamofòbia, augmentar la pluralitat en la Corporació Catalana de Mitjans Audiovisuals o fer un seguiment exhaustiu de la islamofòbia a les xarxes.

2n. Elaborar en el termini de noranta dies el pla de lluita contra la islamofòbia i contra l'antisemitisme, en el marc de la lluita contra el racisme i la xenofòbia, i proposar-hi, com a política prioritària de l'acció de govern, un catàleg de mesures efectives, de caràcter interdepartamental, per a fer front a aquest fenomen, amb mesures específiques en l'àmbit de la islamofòbia i les discriminacions de gènere.

3r. Crear una oficina d'igualtat de tracte i no-discriminació, que faci l'acompanyament de les persones que han estat objecte de qualsevol mena de tracte discriminatori en les accions de defensa i el procés de recuperació.

4t. Impulsar l'establiment a nivell municipal d'un règim sancionador de les conductes islamòfobes, tal com proposa el Projecte de llei per a la igualtat de tracte i la no-discriminació, anàleg al règim sancionador establert contra les conductes discriminatòries o violentes envers les persones LGTBI.

54

El Parlament de Catalunya, pel que fa al paper de les mesquites en els processos de radicalització violenta de membres de la comunitat musulmana, formula les recomanacions següents:

a) Cal exigir uns requisits mínims als formadors que treballen a les mesquites del país i estudiar fórmules que permetin un control efectiu dels imams i de la formació que reben, a fi d'evitar que es pugui repetir el que va passar en el cas de l'imam es-Satty, bo i mantenint l'autonomia de les comunitats islàmiques, respectant la presumpció d'innocència dels imams i evitant-ne l'estigmatització.

b) Cal impulsar, amb aquest objectiu, la proposta que la formació dels candidats a imam sigui dirigida conjuntament per la Universitat d'Oujda, al Marroc, pel que fa a continguts religiosos, i per una universitat catalana, pel que fa a la formació en valors democràtics, amb la supervisió de la Comissió Islàmica d'Espanya i de la Direcció General d'Afers Religiosos del Govern de la Generalitat.

c) Cal revisar l'estatus laboral dels imams, els quals, a diferència dels sacerdots catòlics, es poden casar i exerceixen altres responsabilitats més enllà de les religioses.

XI.1.3. El disseny de les polítiques de prevenció dels processos de radicalització violenta

55

El Parlament de Catalunya, pel que fa a la participació ciutadana i la intervenció dels serveis socials en la definició de les polítiques de prevenció dels extremismes violents, formula les recomanacions següents:

a) Cal crear un programa de prevenció dels extremismes violents, amb la dotació suficient de personal i de recursos, per al desplegament de les actuacions de prevenció, detecció i intervenció social establertes pel Pla de ciutadania i migracions 2017-2020, que cal revisar en els aspectes indicats per la Taula de Ciutadania i Immigració.

b) Cal encarregar un estudi independent que ajudi a entendre amb profunditat els processos de radicalització i d'aparició d'extremismes violents que hi ha hagut a Catalunya, permeti d'identificar els riscos socials que ho han permès i serveixi per a dur a terme accions específiques de prevenció, detecció i intervenció social.

c) Cal promoure polítiques públiques que contribueixin a evitar la guetització als pobles i ciutats, en estreta col·laboració amb els ens locals.

d) Cal implementar polítiques específiques de prevenció dels extremismes violents en els sectors socials amb factors de risc en relació amb aquesta matèria, amb especial atenció a la participació d'aquests col·lectius en el disseny de les polítiques, i desenvolupar indicadors de prevenció de la violència i la radicalització que posin l'èmfasi en el què i en el com més que no pas en el qui.

d) Cal millorar l'acompanyament en el procés d'arribada de les persones immigrades, més enllà del procés de regularització i de les polítiques de migració, que són competència de l'Estat espanyol. Els ens locals han de facilitar el primer acol·liment, des de la proximitat, i han d'ajudar a la consolidació de la integració en la societat d'acollida, factor important per a prevenir la marginació i les desigualtats patides en funció de l'origen.

e) Cal establir un sistema de detecció de processos de radicalització, amb la intervenció social corresponent, basat en xarxes de treball comunitari, que creen espais de confiança a nivell territorial, i crear, en un segon nivell, un centre d'anàlisi experta de casos des de la perspectiva social, multidisciplinari, capaç de proposar plans d'actuació individualitzats per als afectats i plans de suport psicosocial per a llurs famílies.

f) Cal atendre les necessitats de les famílies dels radicalitzats, i dissenyar un programa específic de formació per a les famílies que parteixi d'aquestes necessitats, per evitar de generar una victimització secundària que podria facilitar indirectament una nova generació radicalitzada, empesa pels retrets a la resposta que rebin ara. En aquest sentit, cal utilitzar l'emocionalitat d'una manera constructiva, que permeti rebatre el discurs de l'extremisme violent i crear dinàmiques d'empatia, i valorar el paper específic de les mares en aquest terreny.

g) Cal dur a terme una recerca específica sobre les polítiques de suport als processos de construcció de la identitat en els joves descendents de famílies immigrades.

h) Cal aprofundir en l'estudi i la implementació de mecanismes que permetin conjugar la protecció dels menors i el respecte de la presumpció d'innocència amb la petició de col·laboració ciutadana en casos de menors que, a la vista de llurs conductes, siguin potencialment susceptibles de caure en un procés de radicalització.

i) Cal continuar implementant una formació inicial per als professionals públics dels serveis socials i d'acollida que els proporcionin un marc d'anàlisi i orientacions per al desplegament de les polítiques de prevenció dels extremismes violents.

56

El Parlament de Catalunya, pel que fa al disseny i l'avaluació de les polítiques públiques de prevenció dels extremismes violents, formula les recomanacions següents:

a) S'han d'elaborar polítiques públiques de contraradicalització sistèmica, amb mecanismes periòdics d'avaluació, i amb aquest objectiu s'ha de crear un grup consultor, sorgit del món acadèmic, capaç d'analitzar les polítiques públiques en aquesta matèria i elaborar informes en què el Govern pugui basar la seva actuació.

b) Cal gestionar amb prudència les polítiques públiques de prevenció dels extremismes violents, i evitar de recórrer al «mercat» que s'ha generat d'oportunistes aparentment experts en el tractament dels processos de radicalització, pel risc d'implementar propostes sense el bagatge acadèmic necessari.

c) Cal continuar avaluant les polítiques i els programes que es duen a terme a nivell internacional en el camp de la prevenció dels extremismes violents i obrir en els mitjans de comunicació espais d'anàlisi i reflexió sobre l'atractiu de la violència.

d) Cal crear un organisme encarregat de creuar informació multidisciplinària, no limitada a la perspectiva de les polítiques de seguretat pública.

e) Cal dedicar un nombre major de professionals a una anàlisi aprofundida dels aspectes relacionats amb els autors dels atemptats que permeti comptar amb millors eines analítiques.

f) Cal incorporar de manera sistematitzada la informació provinent de les policies locals en les anàlisis de prevenció de la radicalització i de lluita contra el terrorisme daeixista.

57

El Parlament de Catalunya, pel que fa al Proderae i als altres programes de prevenció dels extremismes violents, formula les recomanacions següents:

a) Cal continuar millorant el programa Proderae, especialment pel que fa a la prevenció de la radicalització en centres penitenciaris, amb la millora de la formació destinada als funcionaris i la millora del pla de seguiment de la llibertat. Malgrat que cal destacar que no hi ha hagut cap cas de radicalització en establiments peni-

tenciariis de Catalunya, cal continuar treballant en el programa Arrel, impulsat per la Secretaria de Mesures Penals, Reinserció i Atenció a la Víctima.

b) Cal fer l'avaluació dels resultats del Proderae en els tres àmbits en què s'ha implantat (l'educatiu, el policial i el d'execució penal), de manera que se'n puguin redefinir els objectius, el material i els subjectes que l'apliquen, treballant conjuntament amb la societat, i incloure en aquesta revisió les demandes dels diferents col·lectius afectats per aquest pla.

XI.2. Recomanacions en matèria de política educativa

58

El Parlament de Catalunya, pel que fa al paper de l'educació en la prevenció dels extremismismes violents, formula les recomanacions següents:

a) Cal promoure als centres educatius un model dialògic de prevenció i resolució de conflictes, per damunt de models mediadors o sistemes disciplinaris.

b) Cal implicar en aquesta metodologia de prevenció tota la comunitat educativa, inclosos els alumnes i les famílies, creant normes de convivència i no trivialitzant mai la violència, per menor que pugui semblar.

c) Cal afrontar la complexitat educativa que una comunitat intercultural requereix, i promoure programes d'inclusió com els que ja tenen activats quaranta escoles de Catalunya.

d) Cal impulsar el seguiment de les escoles d'alta complexitat i estendre a tot el model educatiu les iniciatives educatives amb què s'han aconseguit bons resultats en la prevenció dels extremismismes violents.

e) Cal impulsar un estudi per a definir indicadors que identifiquin i mesurin la presència de violència en escoles i instituts, a fi de poder actuar-hi des de la perspectiva de la prevenció i aplicar-hi actuacions educatives reeixides.

f) Cal que el Govern iniciï els tràmits, amb els estudis corresponents, per a introduir en els currículums escolars del curs 2020-2021 i dels cursos successius, tant en l'educació primària com en l'educació secundària obligatòria, continguts relatius al món musulmà, que en reflecteixin la pluralitat i en ressegueixin les aportacions a la ciència, la filosofia i la literatura, tant en l'actualitat com al llarg de la història, inclosa la presència morisca a Catalunya des del segle VIII fins a l'expulsió al segle XVII.

g) Cal implantar a les escoles l'assignatura d'història de les religions (no pas l'ensenyament de la religió), perquè convé que els alumnes coneguin les religions que conviuen al món, en la mesura que el coneixement és font de respecte i el desconeixement és font de por i de divisió.

h) Cal formar també en cultura religiosa i conviccional, en especial, els pedagogs i professionals que treballen en escoles i entorns socioeducatius amb alts graus d'interculturalitat.

i) Cal fer una avaluació periòdica de l'aplicació en l'àmbit de l'educació del protocol Proderae, per a la prevenció dels processos de radicalització extremista violenta, en coordinació amb els representants de la comunitat educativa.

XI.3. Recomanacions en matèria de polítiques de seguretat pública

59

El Parlament de Catalunya, amb relació a la col·laboració entre els diversos cossos de policia en el camp de la lluita antiterrorista, formula les recomanacions següents:

a) Cal millorar les relacions entre les diverses forces de seguretat, intensificar el control en la itinerància de les persones i controlar el lloguer de vehicles d'alt tonatge, tal com van concloure diverses juntes de seguretat que es van reunir, tant a nivell català com municipal, arran dels atemptats, i amb aquest objectiu cal garantir l'intercanvi d'informació entre els diferents cossos policials i emprar de manera

intensiva els diversos mecanismes de coordinació, particularment en tot el que fa referència a la lluita contra el terrorisme d'extrema dreta i la prevenció de la radicalització.

b) El Cos de Mossos d'Esquadra ha de tenir accés a la base de dades dels altres cossos de seguretat de l'Estat espanyol i internacionals per a evitar llacunes d'informació com la que va patir, per exemple, en el cas de l'imam de Ripoll.

c) Cal vetllar perquè la relació entre el Cos de Mossos d'Esquadra i el Centre Nacional d'Intelligència es continuï basant en el principi de mútua lleialtat.

d) Cal consolidar la presència de ple dret del Cos de Mossos d'Esquadra en el Centre d'Intelligència contra el Terrorisme i el Crim Organitzat (CITCO), acordada per la Junta de Seguretat de Catalunya el juliol del 2017, i concretada en la Comissió Mixta de Seguretat Estat-Generalitat tinguda el 2 d'octubre de 2018, data a partir de la qual es va fer efectiva la plena integració, de manera que el CITCO tingui informats els Mossos en tot moment i que comparteixin mútuament les dades de què disposen.

e) Cal culminar de manera immediata el procés d'integració de la Policia de la Generalitat - Mossos d'Esquadra, amb la consideració d'autoritat competent, dins Europol, i també dins la resta d'organismes de coordinació i d'intercanvi d'informació a escala internacional, atesa la dimensió global del fenomen d'extrema dreta i sabent la informació i l'experiència que els Mossos d'Esquadra poden rebre'n i també aportar-hi. Els Mossos d'Esquadra, tot i no tenir competències en matèria d'antiterrorisme, han de poder saber si un sospitós té antecedents, o si és col·laborador o confident del CNP o d'algun altre cos de seguretat: en un entorn globalitzat, no té sentit que una policia integral com la Policia de la Generalitat no estigui integrada en estructures policials internacionals com Europol o Interpol.

f) Cal establir protocols d'informació bidireccional entre els Mossos d'Esquadra i les policies locals, per a casos d'emergència o catàstrofe, i millorar els mecanismes de reacció coordinada entre els diferents cossos policials en cas d'atemptat. En aquest sentit, cal estudiar la incorporació del conjunt de cossos policials presents a Catalunya al dispositiu Cronos, atès que s'activa arreu del territori.

g) Cal reforçar i millorar el model d'actuació com a policia comunitària i de proximitat tant de la Policia de la Generalitat - Mossos d'Esquadra com de les policies locals, amb la participació de les diferents juntes locals de seguretat, que és important que es connectin i es coordinin amb associacions veïnals, associacions religioses i entitats anàlogues.

60

El Parlament de Catalunya, amb relació a la formació dels cossos policials en matèria antiterrorista, formula les recomanacions següents:

a) Cal millorar la formació dels cossos i forces de seguretat en matèria de terrorisme d'extrema dreta.

b) Cal reforçar la formació dels agents encarregats de la lluita antiterrorista pel que fa a coneixements sobre dispositius explosius, sobre precisió en el tir i sobre gestió emocional i psicològica en contextos de tensió ambiental, formació policial que no pot dependre de la voluntat dels agents, sinó que ha de tenir caràcter obligatori en determinats àmbits. En aquest sentit, cal:

1r. Formació operativa específica, també per a les policies locals, per a situacions d'estrès, com per exemple pràctiques de tir en un escenari de tensió.

2n. Establir, tant per al Cos dels Mossos d'Esquadra com per a les policies locals, un protocol específic de captura i detenció de presumptes terroristes, amb l'objectiu de garantir la màxima seguretat dels agents policials sense posar en perill la vida dels presumptes delinqüents.

3r. Analitzar i estudiar quins són els mètodes més adequats per a aconseguir la detenció dels autors d'atemptats sempre que sigui possible, per a evitar la sensació que s'actua amb esperit de revenja i no pas de justícia.

61

El Parlament de Catalunya, amb relació a les mesures de seguretat per a prevenir atemptats terroristes, formula les recomanacions següents:

a) Cal implementar mesures de seguretat de prevenció d'atacs terroristes, especialment en les zones més turístiques del país, com la instal·lació de jardineres, pilones o arbres en carrers o zones de gran concurrència de vianants, per a evitar que hi puguin accedir vehicles.

b) Cal establir l'obligació dels establiments comercials afectats d'informar el departament competent en matèria d'empresa sobre la venda de grans quantitats de productes que puguin fer-se servir per a la fabricació d'explosius.

c) Cal reclamar al Ministeri de l'Interior l'elaboració del reglament de desplegament de la Llei de l'Estat 8/2017, del 8 de novembre, sobre precursors d'explosius, atesa la importància que té per a la detecció de possibles casos de fabricació d'explosius.

XI.4. Recomanacions en matèria de gestió de les emergències

62

El Parlament de Catalunya insta el Govern a impulsar la redacció d'un protocol específic d'actuació en cas de gran d'emergència, i en aquest sentit formula les recomanacions següents:

a) Cal internalitzar el servei prestat pel Centre d'Atenció i Gestió de Trucades d'Urgència 112 Catalunya (CAGTU), amb una transformació profunda de les eines tecnològiques que empra, que són precàries i insuficients i que signifiquen un obstacle afegit per a atendre els ciutadans, i cal revisar els procediments i els protocols interns del CAGTU per a l'actuació en cas de grans emergències i en situacions de crisi, incloent-hi un protocol intern d'incorporació immediata del personal, un protocol d'emergència operativa i un sistema preventiu de guàrdies.

b) Cal desenvolupar un sistema oficial d'alerta per al cas de grans emergències, per mitjà de la telefonia mòbil i la geolocalització.

c) Cal articular protocols de comunicació per la gestió de grans emergències i situacions de crisi, a fi que es difongui una informació rigorosa i objectiva, amb la responsabilitat exigible tant als mitjans de comunicació com als gabinets públics de comunicació, atesa la gran responsabilitat que tenen en la pedagogia sobre l'amenaça.

d) Cal elaborar protocols d'aviuallament per a la població en el marc dels plans d'emergència.

e) Cal elaborar protocols específics per a municipis turístics en cas d'emergència en època de temporada alta.

f) Cal elaborar protocols específics per a l'actuació dels cossos de bombers de la Generalitat i de l'Ajuntament de Barcelona en casos d'atacs terroristes i d'amenaça d'explosius.

g) Cal garantir una assistència psicològica continuada als membres de les unitats d'emergències que han intervingut en la resposta als atemptats de Barcelona i Cambrils, i també als qui hagin d'intervenir en el futur en catàstrofes similars.

XI.5. Recomanacions en matèria de comunicació

63

El Parlament de Catalunya, arran de la gestió duta a terme durant els atemptats en matèria de comunicació, formula les recomanacions següents:

a) La transmissió de la informació ha d'ésser rigorosa i precisa, i s'ha d'evitar en la mesura possible l'ús d'imatges de les víctimes, ja que aquestes imatges suposen una revictimització molt dolorosa que fa reviure l'atac i el dolor i no ajuda gens ni la víctima ni la societat.

b) La formació dels periodistes i dels altres treballadors del sector de la comunicació ha d'anar encaminada a preparar professionals que informin d'una manera responsable i compromesa amb els valors solidaris i que evitin la tendència a la xenofòbia o la incitació a l'odi. La principal reflexió d'un periodista, en abordar informacions sobre terrorisme, ha de dirigir-se a la repercussió que tindrà la seva feina en la societat i en el fenomen del terrorisme, i per damunt de tot hi ha d'haver la protecció de les víctimes.

c) Cal augmentar la formació en aquesta matèria dels periodistes i dels fotoperiodistes i, més enllà de les recomanacions, emprendre la creació d'un codi ètic, i fins i tot l'establiment d'un sistema de sancions.

d) Cal impulsar la reflexió en l'àmbit dels mitjans de comunicació respecte a l'ús que es pot fer d'imatges de menors en situacions específiques d'emergència o catàstrofe i, amb aquest objectiu, cal elaborar, conjuntament amb el Col·legi de Periodistes de Catalunya, una guia de recomanacions i bones pràctiques adreçada als mitjans de comunicació, tant els públics com els privats, per a un tractament ètic de la informació i de la imatge en catàstrofes com un atemptat terrorista, tenint present que fins i tot, tal com denunciava algun dels testimonis que han comparegut davant la Comissió, es van poder veure imatges d'infants sense cap mena de filtre.

e) Cal impulsar un mecanisme no sancionador que posi de manifest les condutes periodístiques inadequades, contraproductives i perjudicials i que serveixi per a posar-les en coneixement tant del mateix mitjà o periodista com del públic en general.

f) S'ha de respectar en tot moment la presumpció d'innocència, que implica no publicar fotos ni noms d'acusats que no hagin estat condemnats.

g) Cal atendre els estudis sobre la cobertura informativa dels atemptats, que conclouen que no s'ha fet un bon tractament de la notícia pel que fa a l'adjectivització del terrorisme com a «islàmic» o «islamista» i que cal evitar l'error d'adoptar un punt de vista etnificador.

h) Cal que la informació sobre terrorisme sigui compartida amb els diferents agents de la societat, i amb aquest objectiu cal que sigui coordinada per un ens multidisciplinari que pugui valorar i processar les dades i pugui facilitar-ne l'ús als agents polítics i socials.

XI.6. Recomanacions en matèria d'atenció a les víctimes

64

El Parlament de Catalunya, amb relació a la gestió dels atemptats en matèria d'atenció a les víctimes, formula les recomanacions següents:

a) Catalunya ha de dotar-se d'un servei integral d'atenció a víctimes, per a evitar la doble victimització que representa per als afectats no saber ni tan sols a quin organisme adreçar-se. Amb aquest objectiu, el Govern ha de crear una oficina d'atenció a les víctimes i dotar-la dels recursos suficients per a garantir una atenció continuada a totes les víctimes del terrorisme i a llurs familiars.

b) Cal assegurar que les víctimes del terrorisme rebin un suport psicològic adequat, i que es mantingui el temps que calgui per a poder fer-ne un seguiment adequat. En aquest sentit, cal incloure en el suport prestat a les víctimes del terrorisme no solament l'atenció davant les primeres necessitats, sinó també davant les que van apareixent al llarg del procés, i cal planificar mesures, des d'un enfocament de resiliència, per a la reconstrucció de les xarxes socials malmeses com a conseqüència dels actes d'extrema violència.

c) S'ha de millorar el sistema per a registrar i censar les víctimes d'atemptats terroristes, i evitar l'existència de múltiples llistats (Departament de Salut, Cos de Mossos d'Esquadra, etc.). que generen confusió i dificulten una bona gestió.

d) Cal impulsar un canvi legislatiu per a ampliar el reconeixement de víctimes del terrorisme a les persones que, sense trobar-se al lloc dels fets, hagin patit la pèrdua de familiars directes. En tot cas, el Govern de Catalunya ha de garantir que totes les víctimes siguin ateses i rebin el suport necessari, independentment que aquesta condició els sigui reconeguda o no per part de l'Estat espanyol, i ha de garantir també que els ciutadans catalans víctimes del terrorisme rebin l'assessorament adequat en el tràmit de les ajudes a què tinguin dret i també suport legal per a efectuar eventuais reclamacions en cas de denegació.

XI.7. Recomanacions en matèria d'acció política i d'iniciativa legislativa

65

El Parlament de Catalunya, amb vista a l'aclariment del rerefons dels atemptats de Barcelona i Cambrils del 17 i el 18 d'agost de 2017:

a) Insta els partits polítics amb representació al Congrés dels Diputats a crear una comissió d'investigació sobre els atemptats de l'agost del 2017 a Barcelona i Cambrils.

b) Proclama la necessitat que sigui derogada la llei estatal de secrets oficials, aprovada en plena dictadura franquista (Llei de l'Estat 9/1968, del 5 d'abril, sobre secrets oficials), una norma encara vigent que atempta directament contra qualsevol sistema democràtic i que esdevé una eina d'opacitat que impedeix d'investigar a fons aquests atemptats.

c) Insta tots els agents socials i polítics de l'Estat a exigir la compareixença davant les Corts Generals del cap de l'Estat, perquè hi sigui sotmès a control públic parlamentari.

66

El Parlament de Catalunya remarca la necessitat d'abordar des de l'acció política les arrels estructurals que alimenten el fenomen del terrorisme, i amb aquest objectiu:

a) Insta el Govern a atendre les causes profundes dels extremismisme violents i actuar en conseqüència en la seva acció política exterior, de manera que eviti la promoció de l'intervencionisme internacional i no presti suport als règims autoritaris arreu del món.

b) Insta el Govern a no participar en cap acte públic o institucional en què hi siguin presents actors directament relacionats amb el tràfic d'armes i amb la perpetuació de la guerra global, com és el cas de la monarquia espanyola o d'empreses amb beneficis multimilionaris en el negoci de la guerra, i en aquest sentit reclama a tots els agents socials i polítics de l'Estat que exigeixin la compareixença del cap d'estat davant el Congrés dels Diputats, perquè hi sigui sotmès a control públic i parlamentari sobre aquesta qüestió.

67

El Parlament de Catalunya constata que s'ha de treballar, en matèria de reconeixement dels drets civils i polítics a tots els ciutadans, per abordar diverses reformes legislatives, i en aquest sentit formula les recomanacions següents:

a) Cal reformar la Llei estatal d'estrangeria, que és un dels motors de la fractura social i que hauria de regular només l'arribada dels nousvinguts i assegurar que, un cop dins el territori, queden sotmesos a les mateixes normes que la resta de ciutadans.

b) Cal regular el dret de vot per veïnatge, i no pas per nacionalitat, de manera que es pugui evitar la poca representativitat real d'alcaldes de poblacions en què una tercera part dels veïns estan privats del dret de participació política.

c) S'ha d'assumir el repte de legislar en l'àmbit de Catalunya per a crear un nou marc de convivència que esdevingui un factor palliatiu dels efectes perniciosos de la normativa estatal en matèria migratòria.

Palau del Parlament, 21 de juliol de 2020

El secretari segon, David Pérez Ibáñez; el president, Roger Torrent i Ramió
